

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU

KADIN İSTİHDAMININ ARTTIRILMASI, KADIN

GİRİŞİMCİLİĞİNİN, KOOPERATİFÇİLİĞİNİN

GÜÇLENDİRİLMESİ VE DESTEKLENMESİ

KAPSAMINDA MEVCUT SORUNLARIN TESPİTİ VE

ÇÖZÜM ÖNERİLERİNİN BELİRLENMESİ

ALT KOMİSYONU

TUTANAKLARI

11 Kasım 2021 Perşembe

KONU:

-Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğünün sunumu
-SGK Sigorta Primleri Genel Müdürlüğünün sunumu

11 Kasım 2021 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.20

BAŞKAN: Çiğdem ERDOĞAN ATABEK (Sakarya)

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Komisyonumuzun değerli üyeleri, sayın basın mensupları, kıymetli misafirler; hepiniz hoş geldiniz, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Toplantı yeter sayımız var.

Komisyonumuzun, 27'nci Yasama Dönemi Beşinci Yasama Yılı'nın 3'üncü toplantısını açıyorum.

(*)

Değerli üyelerimiz, kıymetli katılımcılar; kadın istihdamının artırılması, kadın girişimciliğinin, kooperatifçiliğinin güçlendirilmesi ve desteklenmesi kapsamında mevcut sorunların tespiti ve çözüm önerilerinin belirlenmesi alanında temel düzeyde bilgilenebilmek, genel çerçeveyi görebilmek ve bu suretle daha sağlıklı ilerleyebilmek adına bilgilendirme toplantılarına devam ediyoruz.

Geçen hafta Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı temsilcilerini dinlemiştik, kendileri bize konuyla ilgili genel bir çerçeve çizmişlerdi. Ayrıca, hatırlayacağınız üzere, art arda kamu kurumlarını dinlemek yerine kamu kurumlarıyla birlikte sivil toplum kuruluşlarını, kooperatifleri, alanda çalışan akademisyenleri dinlemenin daha faydalı olacağını konuşmuştuk. Bu doğrultuda, bu hafta, alt komisyonumuzun çalışma alanına ilişkin politikaların belirleyicisi konumundaki Ticaret Bakanlığımızın temsilcileri ile meslek birliklerini temsilen Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğini misafir ediyoruz.

Kadın istihdamının artırılması, kadın girişimciliğinin, kooperatifçiliğinin güçlendirilmesi alanında genel uygulamalar nasıl? Uygulamada aksayan yönler nelerdir? Bu alana dair sorunları çözmek için neler yapabiliriz? Özel sektör-kamu iş birliği kapsamında neler yapılabilir? Hep beraber bu sorulara bir yanıt bulmaya çalışacağız.

Değerli üyelerimiz, şimdi gündemimize geçiyoruz.

Öncelikle, Ticaret Bakanlığının kıymetli temsilcilerini dinleyeceğiz toplantımızın ilk kısmında. Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürümüz Sayın Necmettin Erkan, hoş geldiniz; Daire Başkanı Seçkin Cenkış, hoş geldiniz; Ticaret Uzmanı Memnune Sıla Ültanır, hoş geldiniz; Ticaret Uzman Yardımcısı Aylin Tunalılar, hoş geldiniz. Komisyonumuza sunum yapmak üzere buradalar, kendilerine teşekkür ediyoruz ve tekrar, topluca, yine bir “Hoş geldiniz.” demek istiyorum.

Şimdi, sözü Sayın Genel Müdürümüze bırakıyorum, buyurun efendim.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ NECMETTİN ERKAN – Kıymetli Komisyon üyeleri, hepinizi saygıyla selamlıyorum Bakanlığım adına.

Ticaret Bakanlığı Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü olarak biz kadın kooperatifleri için ne yaptık, kooperatifçilik şu an Türkiye’de nasıl, dünya örneklerinde neler yapılıyor, şu an kadın kooperatifi olarak biz sahada neler yaptık; bunları kısa bir sunum olarak anlatacağız. Sunumun devamında sorularınızı cevaplamak için buradayız. Seçkin arkadaşımız sunum yapacak.

Arz ederim efendim.

* Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI SEÇKİN CENKİŞ – Sayın Başkanım, kıymetli milletvekillerimiz; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Genel Müdürümüzün bahsettiği gibi, bizim Ticaret Bakanlığı olarak, birçok kooperatif türü var, ancak bugün kadın kooperatifleri üzerinde sizlere sunum yapacağım ben.

Öncelikle sunum planımı arz edeyim: Kooperatifin kısaca ne olduğu, direkt kadın kooperatiflerine geçiş bunların ülkemizdeki durumu, dünyadaki başarılı birkaç örnek ve Bakanlığımızca bu alanda kadın kooperatifçiliğinin geliştirilmesi noktasında yapılan çalışmalar, verdiğimiz destekler, teşvikler hakkında bilgilendirme yapacağım.

Hepimizin bildiği gibi, aslında, her alanda kooperatifler var. Bir ihtiyaçtan doğuyor kooperatifler. Karşılıklı yardımlaşma, dayanışma temelinde bir ihtiyacımızı gidermek için, tek başına yapamayacağımız işleri bir arada, birlikte yapmak üzere kurulmuş bir mekanizmadır. Aslında kooperatif bir şirket türüdür, Türk Ticaret Kanunu'nda şirket türleri arasında sayılmaktadır. Bu anlamda, insanlar bir araya gelip ortak ihtiyaçlarını gidermek üzere kooperatif kurmaktadır. Hukuk sistemimizde ise Türk Ticaret Kanunu'ndan ayrı olarak ayrı bir kanunla düzenlenmiş 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu ve bunun ikincil düzenlemeleri var.

Tüm dünyada kooperatifçilik var ve bunun Uluslararası Kooperatifler Birliği tarafından belirlenmiş ilkeleri var, tüm dünyada geçerli kooperatifçilik ilkeleri var. Bunlar mümkün mertebe her ülkede kooperatif yapılarında ve mevzuatında yer almakta ve uygulamada da yaşamaktadır bu ilkeler.

Ülkemizde kooperatifçilik üç farklı Bakanlık altında yürütüyor işlemlerini. Ticaret Bakanlığında bir genel müdürlük düzeyinde, Çevre ve Şehircilik Bakanlığında daire başkanlığı düzeyinde, Tarım ve Orman Bakanlığında şube müdürlüğü düzeyinde işlemler yürütülüyor. Bizim Bakanlığımıza bağlı 12.327 kooperatif bulunmakta, Çevre ve Şehircilik Bakanlığında 35 bin -bunlar yapı kooperatifleri, konut yapı kooperatifi, toplu iş yeri yapı kooperatifi veya küçük sanayi sitesi yapı kooperatifleri Çevre ve Şehircilik Bakanlığında- Tarım ve Orman Bakanlığında da üretim alanındaki tarımsal amaçlı kooperatifler var, bunların da sayısı 11.500 civarında.

Her alanda kooperatifler var demiştim ülkemizde. Ben, kadın kooperatiflerine direkt geçeyim. Aslında, dediğim gibi, bir ihtiyaçtan doğuyor ama kadınlar, düşük sermayeli kadın girişimciler bir araya gelerek kurabiliyorlar; emeklerini, artık, ekonomiye kazandırmak ve pazarlamak amaçlı bir araya gelebiliyorlar, toplu alımlarda ölçek ekonomisinden yararlanmak için kuruyorlar, elde ettikleri gelirlerin dağıtımında veya pazarlamasında bir kazanç elde edebilmek için kuruyorlar ve bölgesel kalkınmaya da bunun, kadın kooperatiflerimizin katkıları var. Aslında, kadınlar bir üretim yapıyor ama bunu birazcık kurumsal bir yapı altında yapmaları ve ticarete konu edebilmeleri için kooperatifler kuruluyor ama sonunda da bir öz güven oluşuyor, bir gelişim ve eğitim almış oluyorlar. Neticede de genel baktığımızda, kayıt dışı istihdamın belki de kayıt altına alınmasının bölgesel kalkınma, ekonomik bağımsızlık alanlarında birçok faydası oluyor.

Ülkemizde -birazdan sayıları vereceğim- kadın kooperatifleri son yıllarda çok fazla artış gösterdi ve büyük rakamlara ulaştı. Kurulması kolay, 7 kadın bir araya gelerek ana sözleşmeyi imzalıyor, bizden izin alıp kuruluyor. Fakat kurmak bir şey değil, bunun devamı çok önemli, belki de bugünkü Komisyon toplantısının ilgilendiği noktalardan biri de bu.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sürdürülebilir olması çok mühimsiyoruz.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI SEÇKİN CENKİŞ – Evet.

Sürdürülebilir olması için neler yapılması icap eder? Çünkü dediğim gibi kuruluş çok kolay ama bir iki yıl sonra faaliyetlerini yaparken büyük sıkıntılarla karşılaşan kooperatiflerimiz de var. “Biz şimdi ne yapacağız?” diye tekrar bize geliyorlar. Aslında ekonominin bir parçası, bir aktörü kooperatifler de. Şirketler ne yapıyorsa siz de onu yapacaksınız yani pazarın istediği üretimi yapacaksınız, pazarın istediği şekilde piyasaya sunacaksınız ve bundan bir kâr elde etmek için uğraşacaksınız. Bu sebeple, sürdürülebilirlik anlamında talebi dikkate almak gerekiyor, kooperatifçiliğin ilkelerini tam anlayıp bu yönde uygulamalar geliştirmek gerekiyor, piyasanın yeniliklerini takip edip gelişime açık, sürekli takip içerisinde olmamız gerekiyor. Rekabet edebilirlik çok önemli. Bazen ortaklar arasında problemler çıkabiliyor, bunları da etkin bir iletişimle çözmeleri gerekiyor. Ve yerel idarelerden belki -hani örnekleri hep o yönde gelişmiş şu an ülkemizde- belediyeler veya özel idareler, valilikler, kaymakamlıkların desteğiyle belli bir noktaya geliyorlar. Sadece hibe almak için, devletin verdiği, çeşitli bakanlıkların verdiği hibeleri almak için kurulmamak gerekiyor. Bunlar da genellikle bir iki yıl sonra başarısız olup kapanma noktasına geliyorlar.

Dediğim gibi, dünyada da çok fazla kadın kooperatifi var. Bu kadın kooperatifi hareketi çok eskilere dayanıyor dünya çapında; ilk İngiltere’de görüyoruz örneklerini, 1883’lere kadar gidiyor. Yani burada bir “Kadınlar Ligi” kurulmuş o tarihte, daha sonra bu “Kadınlar Birliği”ne dönüşmüş. Yaklaşık, işte, 1889 yılına gelindiğinde 1.700 ortağa, 51 şubeye ulaşmış bu birliktelik; mağazalar açıyor, önemli noktalarda teşvikler alarak kendini geliştiriyor. Daha sonra İskoçya’da görülüyor 1882’de. İrlanda’da 1906’da ilk örnekleri görülüyor. İsveç’te 1907’de ilk kadın kooperatifi, Norveç 1910, İsviçre 1921’de... Yani çok eski tarihlerde kadın kooperatifleri kurulmuş.

Birkaç başarılı kadın kooperatifinden bahsedeyim. Zaten bizden bu sunum hazırlamada “Dünyada da başarılı örnekler var mı?” diye bir ön çalışma istenilmişti, birkaç tane söylemek istiyorum burada. Mesela Yunanistan’da Nymfeo Kadın Kooperatifi var. 1994 yılında kurulmuş; el sanatları yapıyor, geleneksel yiyecekler, içecekler, kahve dükkânı var, bazı etkinlikler yapıyor, sanat faaliyetleri var. Hindistan’da SEWA kooperatifi 1972 yılında kurulmuş; yoksullukla mücadele anlamında çalışmaları var, dar gelirli insanların bu problemlerini çözmeye yönelik tasarruf ve kredi çalışmaları var; ticaret birliği oluşturulmuş, şu anda bir birlik hâlinde çalışıyorlar; 130 kooperatifle hizmet veriyor. Japonya’da tüketicici kooperatifi şeklinde kadın kooperatifi var, 200 kadın bir araya gelmiş, 1968 yılında kooperatifleşiyorlar; şu an 400 bini aşkın ortağıyla faaliyetlerini sürdürüyor. Almanya’da başarılı bir örnek var; 17 işsiz üniversite mezunu tarafından kuruluyor, fonlardan ve kredilerden bir sermaye birikimi sağlıyor, daha sonra 300’den fazla işletme kurmuş, şu anda Berlin’de ekolojik ticaret merkezi yapıyor yani elektrik üretiminden ticarete kadar faaliyetleri var.

Şimdi ülkemize geçmek istiyorum: Ülkemizde ise nispeten diğer ülkelere göre çok daha yeni. 2000 yılında ilk örneğini görüyoruz, 2000-2001 yılında başlıyor bu kadın kooperatifi hareketi. Düzce depreminden sonra dar gelirli kadınlar bir araya gelerek, biraz da işsizlik nedeniyle kooperatif kuruyorlar. İlk kooperatif Düzce’de diyebiliriz. Genellikle kırsalda geleneksel gıda, işte, reçelin, salçanın, biberin, yöresel ürünlerin, pastaların, marmelatların falan üretimini ve ticaretini yapıyorlar; el emeği takı tasarım faaliyetleri var, hayvansal ve tarımsal gıdaları üretiyorlar, lokantacılık yapanlar, ekolojik turizm yapanlar var. Kentlerde ise daha ziyade bu gündelik temizlik faaliyetleri yapılıyor; yaşlı-engelli bakımı yapan kooperatiflerimiz var, çocuk bakımları var, hediyelik eşyalar ve catering hizmeti yapan kooperatifler var. Yani gruplamak istersek bu türlü bir ayrım mümkün.

Sayıları baktığımızda, şu an itibarıyla 817 tane kadın kooperatif var ülkemizde. Bu sayı diğer türleri de bildiğimiz için aslında fazla, oldukça fazla. Az önce de söyledim, bir trend hâlinde kadın kooperatifi kuruluşu var tüm şehirlerimizde. Bu biraz da hani verdiğimiz desteklerden, pozitif ayrımcılıktan da kaynaklanıyor olabilir. Bu sayılar bundan iki yıl önce 150 falandı, son iki yılda çok fazla kadın kooperatifi kuruldu. Yaklaşık 10 binin üzerinde de ortağı var bu kooperatiflerimizin.

Ülkemizden de birkaç tane, 4-5 tane kooperatiften bahsetmek istiyorum. Yine, Düzce’de, işte, bu ilk kooperatifimiz, bu depremden sonra gerek çocuk bakımı gerek onların eğitimiyle ilgili başlıyorlar, sonra kreşleri, etüt merkezleri var şu anda, kafeleri var, yöresel ürünler sattıkları bir mutfakları, yerleri var. Amasya’da, Çalışan Arılar “Amesia” markasıyla belli bir büyüklüğe geldiler, bir kooperatifimiz var. Bunlar da Amasya’nın Merzifon ve Gümüşhacıköy ilçelerinde 16 köyde yaşayan kadınların bir araya gelmesiyle her köy... Aslında bir araya gelmiyorlar da köyünde, kendi yerinde üretimlerini yapıyorlar, ilçe merkezinde dükkânları var, orada pazarlamasını yapıyor, sonra hesaplaşıyorlar yani herkes kendi yerinde yapıp ortak bir satış mağazasında hatta 6 şubeye kadar çıktı bunların üretimleri. İşte, slaytın sonunda da bunlarla ilgili kısa bir video var, onu göstereceğim. Çanakkale’de Biga Kadın Kooperatifi var, o da 2005 yılında kuruldu, şu an 37 ortağa ulaştı; üretim atölyesi, pazar yerleri, lokantaları, kafeteryaları var; “Eceköy” markasıyla da ürünleri var, hayvansal ürün, peynir falan yapıyorlar. Ankara’da Bala ilçesinde Afşar köyü var, o köyde kurulmuş, 2019’da, yeni bir kooperatif ama çok başarılılar. Bunlar da, işte, erişte, tarhana, bulgur, reçel, meyve kuruları falan yapıyorlar. Yöresel ürünlerin dışında da bunların özelliği, minimum karbon ayak iziyle çalışıyorlar yani oradaki elektrik üretimlerini güneş enerjisinden sağlıyorlar ve atıklarını hiçbir şekilde israf etmiyorlar; solucan gübresi yapıyorlar veya başka türlü atıkları da değerlendirme çalışmaları var.

817 dedim, 800 civarında kadın kooperatifi var ama hepsinde böyle başarılı, belirli bir noktaya gelmiş faaliyet yok ama yine farklı şehirlerden örnekleri de sizin için bu listeye koydum ben. Ankara’da, İstanbul’da, Mardin’de, Konya’da, Antep’te, Samsun’da, Adana’da ortakları artırmış, belli bir üretim potansiyeline gelmiş kadın kooperatiflerimiz de var. Bunların ayrıntılarını da isterseniz, talep ederseniz sizlere ulaştırırız.

Şimdi, ülkemizde yine Bakanlığımızın yaptığı çalışmalara bu sefer geçmek istiyorum. Aslında hepimizin malumu kadınların iş gücüne katılımı belli bir oranda, düşük bir oranda. Bunların esnaf kısmına baktığımızda bile yine esnaflarımızın yaklaşık yüzde 15’i kadınlar. Bu nedenle, biz de kadınların bir araya gelerek sermayelerini biriktirmeleri, ortak üretim yapmaları, pazarlama yapmaları noktasında faaliyetler yürüttük.

Öncelikle, ülkemizin değişik illerinden gelen talepler veya bizim programladığımız organizasyonlar çerçevesinde eğitimler yapıyoruz. Gerek kuruluş aşamasında gerek faaliyetleri dönemlerinde danışmanlık hizmetlerini veriyoruz, çok rahat bize ulaşabiliyorlar. Yine, Tarım ve Orman Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve bizim Bakanlığımızın, 3 Bakanlığımızın imzaladığı bir iş birliği protokolü var kadın kooperatifçiliğinin geliştirilmesine yönelik. Bu protokol çerçevesinde her 3 Bakanlığın il müdürlükleri, taşra teşkilatlarımız, o ildeki kadınların gerek girişimciliğinin artırılması gerek kooperatifleşmesi noktasında eğitimler veriyorlar bir arada, hep birlikte.

Diğer yandan, gerek perakende market zincirleriyle, büyük market zincirleriyle çalışıyoruz gerek e-ticaret siteleriyle kadın kooperatiflerinin ürünlerinin pazarlanması noktasında, bunların kapasitelerinin geliştirilmesi noktasında faaliyetlerimiz var. Tanıtıcı videolar hazırlandı, kamu spotu zamanında yayınlandı televizyonlarda. El kitapçıları var, broşürler var; burada genel anlamda faaliyete geçtikten sonra yapmaları gerekenler konusunda; bir genel kurulu nasıl yapacaklar, defterleri neler, bunları nasıl tutacaklar, ortakların hakları ve yükümlülükleri, organların görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin küçük dokümanlarımız var. Bunları da gittiğimiz yerlerde istifadesine sunuyoruz kadınların.

Yine, Bakanlık olarak 4 defa Kooperatifler Fuarı yaptık, son ikisi 2019 ve 2020 yılında Ankara’da. Bu fuarda da kadın kooperatiflerine özel ilgi gösterildi. Önemli sayıda kadın kooperatifi katıldı fuara. Bunların gerek stant ücretleri gerek Ankara’daki konaklamaları, öğlen ve akşam yemeklerinin tamamı ücretsiz olarak Bakanlığımız tarafından karşılandı. Onların şehirden, kasabasından çıkıp bir

Ankara’da fuar ortamını görmeleri, eğitimlerle, buradaki tanışmalarıyla vizyonlarının artması yönünde desteklerimiz oldu. Yine, ziyaretler... Bu, programlı bir ziyaretti. 14 ilde gidip birer hafta kalarak, o ildeki bütün ilçeleri gezerek toplantılar, eğitimler, söyleşiler gerçekleştirildi.

Ve şu anda gündemde çok fazla olan Kooperatiflerin Desteklenmesi Programı’nı yürütüyoruz. Temel olarak bütün kooperatifleri içeren bir program aslında bu, üretime ve istihdama katkıları artsın diye; bir başlangıç sermayesi de olabilir çünkü üst sınırları var, az sonra söyleyeceğim. Bunlar son iki yıl, 2020 ve 2021 yılında sadece kadın kooperatiflerine tahsis edildi yani bütün kooperatiflerin başvuruma imkânı varken Bakanlarımız “Sadece kadın kooperatiflerine verelim, onlara bir teşvik olsun.” dediler ve son iki yıl kadın kooperatiflerine verildi bu destek. Destekler; kooperatiflerin alacakları makine ve ekipmanlar, kreş, gündüzevi, bakımevi, yaşlı, engelli bakımevlerinin demirbaş eşyaları, fuar ve sergi katılımlarına ilişkin giderler ve nitelikli personel istihdamlarına ilişkin giderler. Bu 4 kalem üzerinde destek veriyoruz. Desteklerimizin üst sınırı makine ekipman alımlarında 200 bin liraya kadar, fuar desteklerinde 30 bin liraya kadar, nitelikli personelde ise 1 personel için 30, 2 personel için 60 bin lira karşılıksız hibe desteğimiz var. Kadın kooperatiflerine yüzde 75’i hibe olarak veriliyor yani proje tutarının yüzde 75’ini biz hibe olarak kooperatifimize veriyoruz.

Dediğim gibi, son 2 uygulamadan bahsedeyim. 2020 yılında, geçen yıl 41 ilde faaliyet gösteren 139 kadın kooperatifinin 149 projesine destek vermişiz. Bu projelerin toplam tutarı 18 milyon 970 bin, hibe tutarı ise 14 milyon 279 bin. Farklı illerden destek verdiğimiz kadın kooperatifleri sayıları da Türkiye haritasında maviyle gösterilen yerler. 2021 yılında, tabii, biraz daha ilgi arttı, verdiğimiz kadar veremediğimiz proje de var bütçe imkânları nedeniyle. Bu sene içerisinde de yine 59 farklı ilden 145 kadın kooperatifine destek verdik. Bunların 157 projesi desteğe uygun görüldü ve proje tutarları toplamı 19 milyon, destek verdiğimiz hibe tutarı ise 14 milyon 342 bin oldu. Buradaki yayılım daha fazla, daha fazla ilden başvuru ve hibe desteği almış kooperatif sayısı var.

Aldıkları makinelerden bir iki resim göstereyim istedim burada da. İşte, tohum ekme makinesinden ahşap işleme makinesine, destilasyondan hamur yoğurmalar, dikiş makinelerinden güneş enerjili meyve kurutma makinelerine, dokuma tezgâhı, yufka açma makinesi, etiketleme, vakumlama, kavanoz kapatma makineleri falan, bunların hepsini... Biz az önce söylediğim gibi geçen yıl 149, bu sene 157 tane projeye destek vermişiz.

Son olarak da kanun değişikliğinden bahsetmek istiyorum. Geçen ay Meclisimizde kabul edilerek yasalaştı, 1160 sayılı Kooperatifler Kanunu değişti, değişikliklerden biri de kadın kooperatifleriyle ilgiliydi. Ortaklarının çoğunluğu kadınlardan oluşan ve kadın emeğini değerlendirme amacı güden kooperatifler ile ortaklarının çoğunluğu engellilerden oluşan kooperatiflere bazı muafıklar getirildi. Bu kooperatiflerimizden ticaret sicil müdürlüklerinde yaptıkları işlemlerdeki tescil ve ilan masrafları alınmayacak. Yine, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu’nda yer alan ticaret odalarına üyelikle ilgili giderler, giriş aidatı, yıllık aidat ve munzam aidatı alınmayacak kadın kooperatiflerinden. Bu da işte, yeni yasalaştı, bundan sonraki süreçte kadın kooperatiflerimizin bir masrafı daha ortadan kalkmış oldu.

Şimdi, müsaade ederseniz, beş dakikalık bir video var.

(Bu bölümde video gösterimi yapıldı)

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI SEÇKİN CENKİŞ – Teşekkür ediyoruz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Evet, Değerli Başkanım, biz de çok teşekkür ediyoruz.

Sayın Genel Müdürüm, eklemek istediğiniz bir şey var mı?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ NECMETTİN ERKAN – En temel konusu, Sayın Başkanım, sürdürülebilirliği. Biz şu an Genel Müdürlük olarak ve il müdürlüklerimiz olarak sahada eğitimlerini veriyoruz, kurmalarına yardımcı oluyoruz. Fuarda da -2 fuar yaptık, fuarı gezme imkânınız oldu mu bilmiyorum- Türkiye’nin dört bir tarafından başarılı kooperatifleri getirdik; burada onların tüm konaklama, yeme ihtiyaçlarının hepsini Bakanlığımız tarafından biz karşılayarak, aynı zamanda bunlara finansal erişimden diğer kooperatif iletişimime, yurt dışındaki pazarlama ağının oluşmasına kadar bütün konularda destek verdik. Ama illerdeki en büyük şey; bir, o işi yapmak isteyen gerçek ihtiyaç sahibi ve o enerjiyi içinde hissedeni insanı bulmak; ikincisi, sürdürülebilirliğini sağlamak.

Bakanlık olarak bize şunu dediniz zaman... Biz her konuda –eğitimdir, danışmanlıktır- bir telefon kadar yakınız yani bunu normalde bir kamu kurumu olarak gibi düşünmeyin. Şu an, anlık bize ulaşabiliyorlar, anlık da bilgi veriyoruz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Evet, Sayın Genel Müdürüm, çok teşekkür ediyoruz.

Birkaç cümle ekledikten sonra sözü değerli milletvekillerime vereceğim.

Öncelikle teşekkür ediyorum. Özellikle video kısmından başlamak istiyorum, sunumdan daha etkiliydi bile diyebilirim, çünkü orada hayat hikâyeleri değişmiş kadınları, gözlerindeki ışığı çok rahat ekrandan görebildik. Bakış açıları değişmiş, yaşama ilgili mücadeleleri, algıları değişmiş. Dolayısıyla, biz bunu bir kez daha gördük bu video vesilesiyle. Kooperatifler, gerçekten kadınların hayatına dokunmuş, mevcut potansiyellerini ekonomiye de çevirmiş aynı zamanda ama sadece ekonomiye çevirmemiş, orada benim asıl dikkatimi çeken tarafı da hayata bakış açılarını değiştirmiş, kendilerini çok daha işler, evlatlarına katkı sağlayabilen, hanelerine katkı sağlayabilen, elin günün eline düşmeden... Orada bahsediyor: “Eşim vefat etti ama ben hiç kimseye muhtaç kalmadan ailemi ayakta tutabildim.” ki ailesinde engelli bireyler de varmış. Dolayısıyla bu bizi çok etkiledi, ben özellikle video için ayrıca teşekkür ediyorum.

Sayın Genel Müdürüm, ben de söylediklerinize katılıyorum; sürdürülebilirlik çok önemli. Kendi şehrimden de örnek vermem gerekirse, ticaret il müdürlükleri gerçekten bir kamu kurumundan ziyade yer yer bir STK tarzı, yer yer özel sektör gibi çok yakın bir temas içindeler kooperatifteki arkadaşlarımızla. Ben, kendi şehrimde de görüyorum. Özellikle, bu 3 bakanlığın entegre bir şekilde disiplinler arası bir koordinasyon sağlamış olmasının bu sürece katkı sağladığını düşünüyorum; Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı. Kadın Kooperatifçiliğinin Güçlendirilmesi İşbirliği Protokolü’nün çok mühim olduğunu düşünüyorum çünkü bu protokolden sonra çok hızlandı aslında her şey. Tabii, bu protokol kapsamında verilen eğitimler, müdürlüklerimizin, özellikle Ticaret Bakanlığının, ticaret il müdürlüğünün yaptığı yönlendirmeler, teşvikler, eğitimler, kurumsallaşma noktasında katkı sağlamaları bu süreci güçlendirdi gördüğüm kadarıyla, böyle bir öngörüm var. Kendi şehrimde de, bizim şehrimizde de 11 tane kadın kooperatifi kuruldu hem ticaret il müdürlüğümüz...

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI SEÇKİN CENKİŞ – 13 oldu.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – 13 oldu değil mi son olarak?

Ben de kadın kooperatifleriyle çok yakın çalışıyorum kendi şehrimde. Ticaret il müdürlüğümüz de özellikle kurumsallaşma ve sürdürülebilirlik noktasında çok ciddi katkı sağlıyor. Çünkü bu kooperatiflerde bulunan kadınların birçoğu hiçbir zaman iş hayatının içinde olmamış kadınlar ve bu kooperatifçilik sistemi olmasa belki de hiçbir zaman iş hayatına katılamayacak kadınlar, dolayısıyla her konuda destek veriyor olmamız çok önemli.

Geçen haftalarda Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda çıkan kanun özellikle biz kadın milletvekillerini çok memnun etti. 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nda yapılan yeni düzenlemelerin, özellikle kadın kooperatiflerine destek verilmesinin önemli ve anlamlı olduğunu düşünüyoruz. Belki kimileri için o rakamlar çok küçük olsa da kadın kooperatifleri için çok önemli rakamlar. Bu yeni düzenlemeden de memnun olduğumuzu ifade ediyorum.

KOOP-DES kapsamında 2020-21 desteklerinin sadece kadın kooperatiflerine verilmiş olmasının da kadınları çok destekleyici olduğunu görüyoruz, dolayısıyla devamlarının da olacağına yürekten inanıyoruz.

Ayaklarınıza sağlık.

Çok teşekkür ediyorum.

Sayın vekillerimizin sizlere yönlendireceği sorular olacaktır. Sistemimiz şöyle: Önce vekillerimiz sorularını soracak, sonra da topluca cevaplamak üzere sözü size vereceğim.

Sayın Ayvazoğlu, buyurun.

BAHAR AYVAZOĞLU (Trabzon) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Genel Müdürüm, çok kıymetli misafirlerimiz; hoş geldiniz.

Sayın Genel Müdürüm, kanunla kadın kooperatiflerinin kurulması gerçekten kadın istihdamının önünü açan, çok büyük bir etken oldu. “Sürdürülebilir” dedik ama sürdürülebilirliğin içerisinde üretilen ürünlerin pazarlanmasının da ne kadar önemli olduğunu konuşalım istedim. Bu kadın kooperatiflerinin belli bir dönem ürettikleri ürünleri büyük süpermarketlerin raflarında, belli bir kotayla da olsa satışa sunmaları ve böylelikle devamlı ürün üretebilme ve bundan da ekonomik bir kazanç elde edebilmeleri noktasında talepleri vardı. Bunun gibi, pazarlama sorunlarını çözebilecek herhangi bir planımız, projemiz var mıdır; varsa bizi bilgilendirirseniz sevinirim.

Yine, bir sorum da: Biraz önce, vermiş olduğunuz hibelerden bahsettiniz. Hibe taleplerine bakıldığında, verilmiş olan oran, gerçekten çok ciddi bir oran arz talep dengesine bakıldığında. Bu verilen hibelerin denetimi nasıl yapılıyor ve hibeler verilirken hangi kriterler göz önünde bulunduruluyor; bunu merak ettim.

Tekrar, burada olduğunuz için, sunumunuz için, desteğiniz için çok teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Teşekkür ediyoruz Sayın Vekilim.

Sayın Erenler, buyurun.

CEYDA ÇETİN ERENLER (Kütahya) – Sayın Genel Müdürüm, çok kıymetli misafirler; ben de hem konuşumuz olduğunuz için hem de güzel sunumunuz için teşekkür ediyorum.

Bahar Vekilimin ilettiği gibi, kadın kooperatiflerimizde gördüğümüz bir eksiklik, girişimcilik ve pazarlama noktasında belirli bir seviyeye gelene kadar bir eğitim gerekliliğini biz illerimizde görüyoruz. Bu noktada, Bakanlığımızın, Genel Müdürlüğümüzün bir çalışması var mı? İl müdürlüklerimizin verdiği bir eğitim var mı, bunu sormak istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Sunat, buyurun.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Teşekkür ediyorum.

Sunumunuz için teşekkür ediyoruz, birçok konuda aydınlandık.

Sadece merak ettiğim, KOOP-DES, Kooperatiflerin Desteklenmesi Programı'nın daha çok kadın kooperatiflerine ayrılmış olması çok güzel. Şunu dediniz: “Bir yıl önce 149 projeye, şeyde de 157 projeye destek verdik.” Biraz önce Sayın Vekilim de sordu, kriterler nedir burada? İnşallah, birçok şeyde olduğu gibi, yanlış yapılmaz yani “Benim kooperatifim, senin kooperatifin.” diye bir şey söz konusu olmaz; isteriz, temennimiz budur, onu söylemek istedim.

817 kadın kooperatifi aslında çok fazla da değil yani Türkiye için belki de geç kalınmış bir durum. Kooperatif eğitiminin verilmesi de gerçekten önemli, fuarların da açılması önemli, daha çok sayıdaki kadınının daha yenilikçi belki de günümüzün şartlarına uygun üretimi gerçekleştirmeleri üzerine eğitimler verilmesinde fayda var diye düşünüyorum.

Bu son çıkan Kooperatifler Kanunu'nda kadın kooperatiflerine getirilen şeyleri saydı konuyu anlatan arkadaşımız. Acaba bu kanunda eksik olan, kadın kooperatiflerini daha kolaylaştıracak olan bazı maddeler gerekir mi; bu konuyla ilgili olduğunuz için sizin görüşünüzü almak istiyorum. Ama 3 bakanlığın kooperatifler konusunda yapmış olduğu çalışmalar göz önüne alındığında 817 kadın kooperatifinin Ticaret Bakanlığındaki sayısı kaç?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI SEÇKİN CENKİŞ – Hepsi Ticaret Bakanlığında.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – “817” dediğiniz... Peki, diğer bakanlıklarda da kadın kooperatifleri var mı direkt olarak?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI SEÇKİN CENKİŞ – Tarım Bakanlığında var.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Tarım olabilir. Bu 817, sadece Ticaret Bakanlığıyla ilgili olan alanlarda kooperatifleşmeden söz ediyorsunuz.

Bu yüzde 75'i hibe olarak verilen, sizin Bakanlığınızın bütçesinden mi? Yani hibe programları çerçevesinde değil, her yıl bütçenizde 14, 15 milyonluk bir ödenek mi oluyor bu?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI SEÇKİN CENKİŞ – Evet, doğrudur.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Ödenek oluyor, siz de bunu hakkaniyetle kadın kooperatiflerine yapmış oldukları projeler dâhilinde değerlendirme yapıyorsunuz. İnşallah, daha güzel, daha iyi projelerle ve kadın kooperatiflerinin daha çeşitlenmesiyle -iyi olur- istihdama imkân sağlanır.

Videonuzun da çok güzel olduğunu ifade edeyim.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Teşekkürler Sayın Vekilim.

Sayın Koncagül...

ÇİĞDEM KONCAGÜL (Tekirdağ) – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Genel Müdüřümüz; öncelikle hoş geldiniz. Bu güzel sunumuz için biz de teşekkür ediyoruz.

Tabii ki, KEFEK komisyonunun alt komisyonu olarak kurulan bu Komisyonun çok önemli olduğunu düşünüyorum. Bilhassa kooperatifçilik noktasında da, AK PARTİ hükûmeti ve iktidarlari yaptığı çalışmalarla gerçekten çok başarılı bir yol haritası çizdi ve genel kaidelerle bugün geldiğimiz nokta ortada. Tabii ki, bu Komisyonun alt komisyonunu kurarken konuştuğumuzda ve tartıştığımızda da hedefimiz de kadın kooperatifçiliğinin bugün geldiği nokta ve sorunlarına yönelik çözümlerdi. Bu çözümler noktasında da inşallah, eksiklikler ve aksaklıkların burada çıkan rapor sonucunda giderileceğine biz inanıyoruz. Onun için, Hükümetimizin ve iktidarımızın açtığı bu yolda, kooperatifçilik noktasında kadınlara edindirdiği hem deneyim ve kolaylaştırıcı çözümler noktasında

da iyi bir yol haritası belirlediğini düşünüyorum. Şu soruyu sormak istiyorum: Kadın kooperatifleri bireysel mücadele ettiklerinde birtakım sıkıntıların olduğunu biliyoruz. Kadın kooperatiflerinin birlik olmalarıyla alakalı hiçbir çalışmamız var mı? Bununla ilgili bilgi verirseniz memnun oluruz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Evet, Sayın vekillerimize hem tespitleri hem de soruları için çok teşekkür ediyoruz.

Sayın Genel Müdürüm, buyurunuz lütfen.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ NECMETTİN ERKAN – Sayın Başkan, ben şimdi soruları sırasıyla... Soruların bir kısmına değindik ama tekrar üzerinden bir geçmiş olalım.

Bahar Hanım'ın söylediği, pazarlama ve süpermarket raflarında yer almasıyla ilgili kısa bilgi vermek istiyorum. Süpermarketler belli bir şeyin üzerine çıkmadan alamıyorlar. Rafına bugün koyduğu ürünü, yarın kooperatif sağlayamazsa alamıyor. Aynı zamanda belli standardı sağlayamadıkça yine alamıyor. Biz, şu anki verdiğimiz desteklerle kooperatiflerimizi biraz büyütebilirsek orada, bunu yapmaya çalışacağız.

Aynı zamanda, eğitimle ilgili, eğitim, pazarlama, girişimcilik konularıyla ilgili sorularınız oldu. Onu da şöyle cevaplayayım ben: Biz, yaklaşık olarak 16 ilde 60 ilçeye ulaştık, tek tek gezerek bire bir. Yani onda şöyle bir şey de yapmadık: Normalde âdet yerine gelsin diye eğitimler var, öyle bir eğitim de vermedik; önce o kitleye ulaştık “Şu eğitimi almak isteyenler kimler?” diye onları bulduk, onların ihtiyaçlarına göre eğitim planlaması yaptık. 15 ilimizi bire bir gezdik, 60 ilçeye ulaşarak, tek tek yani bire bir gidip konuşarak ve aynı zamanda bu görüştüğümüz kişilere de telefonlarımızı vererek, istedikleri zaman bize geri dönmelerine imkân sağlayarak yaptık. Ya, bu da şimdi, şey gibi değil; şu an hepinizin bölgesi var, sahadamız zaten, sahada dokunduğumuz zaman bize ulaşamayan kimse yoktur diyebiliriz, bu konuda öyle bir iddiam var. Yani şu an kadın kooperatifi kurarak gidip “Ya, bizim şuna ihtiyacımız vardı, aradık ama Bakanlıkta bir muhatap bulamadık, aradık ama telefonlara ulaşamadık.” deme gibi öyle bir şansımız yok. Cep telefonlarımıza kadar, gerek kendi cep telefonum gerek ilgili Daire Başkanının gerekse il müdürünün cep telefonu, bunların hepsi arkadaşlarda mevcuttur. Bire bir, adım adım takip ettik. Bu gittiğimiz illerin hepsinde de eğitimleri, biz, normal, âdet yerine gelsin diye toplayarak vermedik. Önce talepler toplandı. Yani sizin sorunuz nedir? Biri dedi: “Ben iletişim kurmakta sorun yaşıyorum.” Biri “Pazarlamada sorun yaşıyorum.” Öbürü “Ben girişimci veya şunu yapsam...” Adım adım yaptık ama dersiniz ki sahada bu kadar gezdiniz, yaptınız, tıkanıldığınız yer neresi? Burada sürdürülebilirlik sermaye. Bu da bir nevi... Yani Bakanlık olarak biz ne yaparsak yapalım, gerekirse yarın götürüp -şu an 200 verdik, 150 verdik- destekleri çoğaltsak dahi oradaki o mekanizma çalışmadığı sürece bir sonuç alamayacağımız kanaatindeyim. Bir nevi orada eğitimle bu insanları belli bir aşamaya getirip, bir ağı oluşturup onlara o çalışma ruhunu oluşturmamız gerekiyor. “Bunun için ne yapıyorsunuz?” diye sorarsanız yine sahada eğitim vererek elimizden geldiği kadar... Fuar, büyük bir avantaj olmuş oldu. Fuara geldiklerinde insanların gözlerindeki bu videoda görülen parlıtları gördük. Adam geliyor, şimdi bakıyor “Ha, bak...” diyor. Biz ne kadar anlatırsak anlatalım; insanlarımız dokunarak, görerek alışmış. Öyle bir alışkanlığımız var yani o alışkanlığı değiştiremiyoruz. Gelip baktığı zaman oturuyor, karşısındaki bir insana “Siz ne yaptınız?” diyor. “Biz böyleydik, şunu yaptık, bunu yaptık, şuraya geldik.” diyor. Hatta son dönem, bir dönem eğitimlerimizde başarılı olan kadın kooperatiflerini başka bir ilimize götürerek orada onların kendilerine anlattırdık bunları. Yani bire bir gidip “Nasıl yapıyorsunuz? Nasıl yaptınız?” bu şekilde anlattırdık. Onu da yapmış olduk ama dediğimiz gibi eğitimlere her zaman açığız. Hatta şu an pandemi dönemindeki boş kalan zamanlara talep olması hâlinde Zoom üzerinden eğitimlere uzman arkadaşlarımız yine devam ettiler. Eğitim kısmını söyledim.

Şenol Hanım'a kısa bilgi vermek isterim: "Şimdi, destekler nasıl veriliyor?" diye... Biz bu destekleri, daha önceki kamu kurumlarına verilen destekleri araştırmıştık, daha Esnaf ve Sanatkarlar Genel Müdürlüğü de olması sebebiyle daha öncesinde "Bu esnafa destek daha iyi nasıl verilir? Nasıl yapılır? Daha iyi başarı nasıl sağlanır?" diye. Biz burada şunu yapmadık: Biri bir proje yazsın, bu projeyi eline alsın, götürsün, birini bulsun, bir danışman firma yazsın; onu kaldırdık ortadan. Bire bir, kadın kooperatifinin ihtiyacı olan ne varsa ufak bir dilekçe yazmaya kabiliyeti olan bir insanın yazacağı formata getirdik Sayın Vekilim. Taleplerimizi, o talepleri bire bir kendilerine takip ettirdik, proje bazlı, belli kriterler koyarak; şu alanda şunu yapar, bu alanda bunu yapar, adım adım hazırlayarak getirdik. Arkasından, bizim kendi uzmanlarımızın oluşturduğu bir komisyondan tekrar geçirdik ama şöyle bir iddiamız var: Hepiniz vekilsiniz, sahada illeriniz var; ya, bir tane dahi "Şu oldu." diyemezler. "Yani kendi teşkilatlarınıza sorduğunuz takdirde "Böyle bir şeyimiz vardı, başvurumuz vardı. Başvurumuzun şurasında tıkanık, şöyle bir şeyle kaldık." diyecekleri alan bırakmadık çünkü bire bir elden takip ettik.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Destek de verdiniz veya yardım da ettiniz.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ NECMETTİN ERKAN – Destek de verdik, projelerini yazarken de yardım ettik. Projeyi yazamadıkları takdirde Seçkin Bey, Sıla Hanım oturup tek tek bölgedeki A bölgesinde şu kadın kooperatifin...

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Anladım, ona ihtiyaç var.

ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ NECMETTİN ERKAN – Onu bire bir yazdık çünkü öbür türlü yazdığımız takdirde yönetmek daha da zorlaşıyor. Projeyi yazıyor, bir eksik evrak bırakıyor, eksik evrak farklı amaçla geliyor; o ortada dolanmaya başladığı an bir kaos ortaya çıkıyor. O kaosu kaldırmak adına onların talepleri neyse... Hatta bazı kısımlarında "Siz önce bize WhatsApp'tan veya mail olarak gönderin bakalım, şu eksik düzeltelim ki..." Netice itibarıyla biz bu parayı farklı projeye almıyoruz, bütçeden, sizlerin onayıyla aldığımız bütçeden aldığımız için biz bunun hesabını tekrar Sayıştaya da vereceğiz. "Biz bunu şu kriterlerle aldık, şu kriterlerle dağıttık, şu kriterleri kontrol ettik." diye yapacağımız için biz burada sıfır hata olsun diye onların kendi yazmış oldukları projeleri kendi uzman ekibimle beraber, Daire Başkanım ile tekrar kontrol ettik, tekrar gönderdik 2 defa yorulmasınlar diye, onlardan geldikten sonra bu işlemi yaptık. Bunun da otokontrolünü sahada sizlere bırakıyoruz. Bastığımız zaman elinizin altında hangi kooperatifiniz varsa "Ya, aradık, biz kadın kooperatifiyiz, şöyle bir eğitim talebimiz oldu. Bize a, b, c, d sebeplerinden dolayı veremiyoruz dediler." derlerse muhatabınız benim; çok açık.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Sayın Genel Müdürüm, size yollayacağım bu tür kadın kooperatiflerimizi.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ NECMETTİN ERKAN – Sıkıntı yok Sayın Vekilim. Bu konuda şu an geliyorlar, sıkıntımız yok. Yani direkt cepten arayarak... Şu an cevap vermediğimiz kimsemiz yok. Öyle bir iddiamız var.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Sağ olun.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ NECMETTİN ERKAN – "Kadın kooperatiflerinin hepsi sizde mi?" Hepsini bizde. Sadece 133 tane tarımsal destekleme kadın kooperatifi var.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – 133.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ NECMETTİN ERKAN – Evet, onun dışındakiler, şu an kurulanların hepsi bizim kendi Bakanlığımızda. 3 tane de kadın birliğimiz var. "Şu an kadın kooperatiflerinin birlik olması için uğraşıyor musunuz?" denildi ama 3 tane kadın birliği...

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Nerede bu birlikler?

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ NECMETTİN ERKAN – İstanbul, Kocaeli, Adana. Antalya’da uğraşılıyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Genel Müdürüm, oradaki kadın birlikleri, kadın kooperatiflerinin bir araya gelmesiyle kurulan il çapındaki birlikler.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ NECMETTİN ERKAN – İl dışında olanlar da var.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Ya da çevre illeri de kapsayan...

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ NECMETTİN ERKAN – Evet, çevre illeri de kapsayan...

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Aynı işi veya aynı üretimi yapan insanlar bir araya geldi.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ NECMETTİN ERKAN – Evet, yani yaklaşık olarak. 7 kişi bir araya gelince yapıyor ama biz, biraz da size söyleyeyim olsun diye de uğraşıyoruz. Aynı alandaki... Farklı bir şey çıkabilir ama 7 kooperatif bir araya gelip birlik oluşturabiliyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Hemen burada bir ek bilgi olsun diye ilave edeyim. Biz, kendi şehrimizde bu çalışmayı yaparken -bir birlik çalışması içindeyiz- kooperatifler ağırlıklı birbirlerinin ürettiğini üretmesinler, bu anlamda da birbirleriyle rekabet etmek yerine birbirlerine destek olsunlar diye oturup kooperatiflerle teker teker, sen ne üretiyorsun, senin destekçi ürünün ne olabilir... Diğer kooperatifte de onu ürettirerek, birbirleriyle de entegre çalışmalarını ve birbirleriyle de ticaret yapmalarını sağlayarak bir birlik çalışmasını bu kapsamda yapıyoruz.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ NECMETTİN ERKAN – Biz de bu söylemiş olduğunuzu Sayın Başkanım, sahada il müdürlerimiz kanalıyla önce bir fizibilite yaparak, bir kooperatif kurulmaya gelindiğinde aynı incik cincik, boncuk, aynı şey, aynı şey, aynı şey gelip de tekrar şey olmasın, biraz farkındalık yaratarak biriniz bunu yapıyorsanız biriniz tamamlayıcı bir şeyini yapın ki... Hatta desteği de verirken “Şu aşamasını yaptınız ikiniz de, biriniz paketleme yaparsanız, biriniz de bunun yapılışını yapın, biriniz de bunu yapın, üçlü şey hâline gelsin.” diye çok ısrarcı olduk biz sahada yaptıklarımızda.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Zaten planlama olmazsa hobiden öteye gidemez.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Evet, bizim orada...

ŞENOL SUNAT (Ankara) – “Geçen, yeni kanunda yapılan değişikliklere kadın kooperatiflerini daha rahatlatacak başka madde eklenebilir miydi?” diye sizin görüşlerinizi sormuştum.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ NECMETTİN ERKAN – Başkanım, şöyle bir şey var uygun görürseniz onu da arz edeyim. Şimdi, ben kendim şöyle bir şey söyleyeyim: Bu, normalde, farklı farklı, vergiden muafiyet getirebilirsiniz, şu olabilir, bu olabilir ama ben buradaki o faktörlerin hepsinin yan faktör olduğu kanaatindeyim. İnşallah, bir gün sahada belki şu da olabilir: Komisyonumuzla bir gün belli kooperatifleri ziyaret ederek, sahada yerinde görürseniz bu söylediklerim daha iyi anlaşılacaktır. İnsanların gözünde parıltı varsa, o ışığı yakalayıp da o alanı yakalamışsanız her şeyi yapabilirsiniz. Yani tam tersi de olsa, tüm destek de vermeseniz, şu da olmasa... Ama tam tersi, şu an götürün, dünya kadar para verin, sistemi koyun ama o ışık yoksa yapma şansınız yok. Biz, il müdürlüklerinde buna biraz özen göstermeye çalıştık görüşmelerimde, valiler olsun...

ŞENOL SUNAT (Ankara) – “Size bu konuda gelen şikâyetler nelerdir?” diye sordum.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ NECMETTİN ERKAN – Ya, bize gelen, belki biraz daha fazla destek olsanız, biraz daha şu olsa... Ama yani, biz onu yine çalışıyoruz. Şu anki çalışmalarımızda “Şu da olsun, bu da olsun.” söyleniyor ama bu, bütçenin belli imkânları doğrultusunda sizlerin vereceği kararlar doğrultusunda oluşan bir şey ama özüne girip baktığınız zaman o parıltıyı yakalamaya, biz biraz buradaki o ruhu yakalamaya uğraşıyoruz. Onu yakalayabilirsek hiçbir şey fark etmiyord.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Diğer arkadaşlarımızın sorularına da cevaplarınızı alarak Sayın Genel Müdürüm...

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ NECMETTİN ERKAN – Tamamladım sorularımı Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Ha, tamam.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ NECMETTİN ERKAN – Tamam, şu an sorularımı tamamladım ben, ilave sorusu olan varsa cevaplayabilirim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Çok teşekkür ediyoruz Sayın Genel Müdürüm, kıymetli arkadaşlar. Sizlerin bu süreçteki desteğini Komisyon olarak çok mühimsiyoruz. Komisyonumuzun 2 ayağı var: Biri kadın istihdamı, istihdamda yaşanan sorunlar, çözüm önerileri; bir diğeri de kadın kooperatifçiliği. Aslında ikisinin de birbirini desteklediğini ve tamamladığını düşünüyoruz. Bu anlamda da özellikle sizin Genel Müdürlüğünüze süreç içinde de farklı alanlarda da desteklerimiz, destek taleplerimiz olacak.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ NECMETTİN ERKAN – Her zaman başımızın üstünde yeriniz var.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Bu anlamda, bugünkü katılımlarınız ve sunumlarınız için çok çok teşekkür ediyorum.

Sunumumuzun ikinci bölümüne geçeceğiz. TOBB Kadın Girişimciler Kurulu Kıymetli Başkanımız burada.

Arkadaşlar çok kısa, beş dakika bir ara vermek ister misiniz, yoksa hemen devam mı edelim?

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Devam edelim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Tamam.

Sayın Genel Müdürüm, çok teşekkür ediyoruz.

TİCARET BAKANLIĞI ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ NECMETTİN ERKAN – Biz teşekkür ediyoruz misafirperverliğiniz için.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Değerli milletvekillerimiz, kıymetli misafirler; toplantımıza devam ediyoruz.

TOBB’un Kadın Girişimciler Kurulu Başkanı Kıymetli Nurten Öztürk, hoş geldiniz.

TOBB KADIN GİRİŞİMCİLER KURULU BAŞKANI NURTEN ÖZTÜRK – Hoş bulduk, sağ olun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – TOBB Sektörler ve Girişimcilik Dairesi Başkanımız Saygın Baban, hoş geldiniz.

TOBB Girişimcilik Müdürlüğü Uzmanı Handan Köse, hoş geldiniz.

Biz yakın zamanda Nurten Hanım'ı Şiddetle Mücadele Komisyonunda da ağırlamıştık, çok da verimli ve keyifli bir sunum olmuştu. Bugün de davetimizi kırmayarak geldiği için çok teşekkür ediyoruz.

Az önce Kooperatifçilik Genel Müdürlüğümüze ve ekibini dinledik. Kadın istihdamı ve kooperatifçilik kapsamında 2 aylık bir komisyon bizimkisi. Özellikle istihdam noktasında sizin anlatacağınız konuları çok mühimsiyoruz.

Buyurunuz lütfen.

TOBB KADIN GİRİŞİMCİLER KURULU BAŞKANI NURTEN ÖZTÜRK – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri, saygıdeğer katılımcılar. Öncelikle, sizleri şahsım ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Kadın Girişimciler Kurulu Başkanı olarak sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Aslında, biliyorsunuz, ben OPET kurucularındanım ve OPET Başkan Yardımcılığı görevini de üstleniyorum. Yapmış olduğum sosyal sorumluluk projeleri artık Türkiye’de herkes tarafından bilinen projeler ama söylemek istediğim bir nokta var, bununla başlamak isterim sözlerime. Özellikle, yapmış olduğumuz “Örnek Köy” çalışmalarında çok güzel geri dönüşümler aldık. Bu çalışmalarda halkla birlikte kucaklaşmak ve özellikle kadın-erkek ayrımı yapmadan köy halkını çalışmalarımızın içine katmak ortak bir başarı gösterilmesini sağladı ve köylerde de ekonomik anlamda ciddi bir gelişme sağladı. Son yapmış olduğumuz Troya bitişindeki “Arkeo-köy” ve “Etno-köy” ismini verdiğimiz köylerimizde ise bir fark daha yarattık. Troya’nın Türkiye’de görülmesi gereken 100 yer arasında tek yer olmasından bir taraftan üzüntü duyduk, bir taraftan yaptığımız çalışmaların buradaki sonucunu gördüğümüz için mutluluk duyduk. Yani bizim yaptığımız çalışmalar, Troya Müzesi, öğren yeri ve yaşayan köyleri bir araya getirdi, bir turizm destinasyonu da oluştu ve yörenin kalkınması için de bir çığır oldu.

Bu anlamda, kooperatiflerle de tabii ki bağlamak istiyorum, son köyümüzün açılışında, oradaki Troya Müzesi Başkanının söylediği bir söz çok hoşuma gitti ve uygulandım, anlatmak istiyorum: “Nurten Hanım, siz aslında çok büyük bir hizmet yaptınız. Şu ana kadar bizler tarihi eserlerimizi, öğren yerindeki bu taşları taş olarak, ölü olarak gördük ama artık, burada yaşayan insanlar onları ölü olarak görmüyor, onlarla birlikte yaşıyor ve onların yaşatılması için çaba harcıyorlar ve bizim kazandığımız bu ödülü şalvar kazandı.” dedi. Bu, çok hoşuma gitti gerçekten. Kadınlarımızın o projelerini -Troya’yı anlatırken dışarıda- çalışmalarını ve o iş birliklerini, ürettiklerini dışarıdan bir gözle de görmek çok büyük bir değer kattı Troya’ya diye düşünüyoruz.

Kısacası, yapılan çalışmalar elbette çok değerli, çok önemli. Kadının istihdama katılması ve haklarını alabilmesi, yaşam standartlarının yükseltilmesi çok önemli. Evet, bizler kadın girişimciliği adına, kadın girişimcilik potansiyelini yükseltmeye, niteliğini, niceliğini artırmaya çalışıyoruz, “Daha çok kadın girişimci, daha çok ihracata açılan kadın girişimci” diyoruz ama bunun yolunun da kadın istihdamından geçtiğinin farkındayız. Dolayısıyla, kadın istihdamının olabilmesi için kadının önünün her yerde, her alanda açılması gerekir. Yine, kadın istihdamının olabilmesi için özellikle kırsal kesimde kooperatifler, kooperatifçilik tek yol gibi görünüyor şu an kadınlarımız için. Çünkü yeteri kadar eğitilmemiş, kabuğundan çıkamamış, gerçekten ismi olmayan bir alanda varlıklarını kanıtlayabilmeleri, bu birlik, bütünlük, beraberlik ruhu içerisinde ürettiklerinin ticarete kazandırdığını görmeleri onlarda büyük bir fark yaratıyor, yaşama bağlanmalarına neden oluyor. O nedenle, bu kooperatifçilik üzerindeki, özellikle kadın kooperatifçiliği üzerindeki çalışmaları çok önemsiyor ve katkılarınız, katılımlarınız için teşekkür ediyorum.

Biraz önceki sorularınız aslında şunu düşündürdü: Evet, ne kadar güzel, bu kadar çok kadın milletvekilimiz, kadın katılımcı var burada ve hepsi de mevcut sorunların farkındalar, konunun önemini farkındalar. Yapılması gerekenin, önlerinin açılması ve geliştirilmeleri konusundaki desteklerin, oradaki çabaların hepimiz farkındayız ve bunu yaptığımızı sanki çok yol alacakmışız gibi geliyor. Biz de bu anlamda Kadın Girişimciler Kurulu olarak elimizden gelen her tür çabayı TOBB bünyesinde gösteriyoruz. Geçen toplantıda Sayın Başkanının söylediği bir söz vardı “TOBB önce kendinden başlasın değişmeye çünkü kadın sayısı çok az.” diye. Biz de o günden beri kendi aramızdaki tartışmalarda “bunu nasıl yapabiliriz?” diye konuşuyoruz. Şu an Sektörler Saygın Bey de bu çabaların içerisinde. İnşallah, bunu açmaya, kendi içimizdeki kadın istihdamını da artırmaya çalışacağız. Hatta çok sıcak bir ortam diye konuşuyorum, kadınlarımıza diyoruz ki: “Çekinmeyin, cesur olun, siyasette de daha çok temsil edilelim; siyasette de bizleri temsil edin.”

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Kesinlikle, kesinlikle.

TOBB KADIN GİRİŞİMCİLER KURULU BAŞKANI NURTEN ÖZTÜRK – O nedenle biraz sivri dilli olabildiğim durumlar oluyor. Onun için...

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Memnun oluruz.

TOBB KADIN GİRİŞİMCİLER KURULU BAŞKANI NURTEN ÖZTÜRK – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, tabii, dünyada ve Türkiye’de kadının durumunu hepimiz, bilinçli kadınlar olarak, buradaki katılımcılar olarak biliyoruz ama bir kez daha ben, evet, acı reçeteyi sunarak başlamak istiyorum. TÜİK Ağustos 2021 verilerine göre “kadınların iş gücüne katılım oranı yüzde 32,3; istihdama katılma oranı yüzde 27,5; işsizlik oranı yüzde 15” diye çıkmış. Dünya Ekonomik Forumu Küresel Cinsiyet Eşitsizliği 2021 Raporu’na göre ise Türkiye 156 ülke arasında cinsiyet eşitsizliğinde 133’üncü sırada. Bu bizi çok yaralıyor her zaman. Kadınların ekonomiye katılımı ve fırsat eşitliği kategorisinde 140’ıncı, işgücüne katılımda 137’inci, aynı işe eşit ücrette 95’inci sıradayız, eğitim olanaklarına erişimde biraz daha iyiyiz, 101’inci sırada, sağlıkta 85’inci, siyasi yaşamda temsilde 114’üncü sırada yer alıyoruz. Dünya Ekonomik Forumu raporlarına göre yine maalesef Covid-19 salgınında, cinsiyet eşitsizliği daha önce yüz yıl içerisinde son bulması gerekirken 135,6 yıla çıkmış yani pandemi kadınlara gerçekten büyük bir darbe vurmuş görünüyör.

Şimdi, bizim misyonumuz, ülkemizdeki kadın girişimcilik potansiyelini artırmak, kadınların gelişimine öncülük etmek elbette. Amacımız da ülke geneline yaydığımız eğitimlerle kadınlarımızı geliştirmek ve her alanda destekleyerek istihdamı, kadın girişimciliğini destekleyecek faaliyetler ve tabii ki kooperatifler de kendi ilgi alanımız içerisine girdi. Biz 2007 yılında kurulmuş, 81 ilde faaliyet gösteren ve 7 bin kadın girişimci üyeden oluşan çok etkin bir grubuz, çok etkiniz çünkü yapmak istediğimiz her şeyi artık ülkenin kılcallarına rahatça girip yapabilecek güce sahip olduğumuzu düşünüyoruz. Hedefimiz, kadınların finansmana erişiminin kolaylaştırılması, mevcut kadın girişimciliğinin korunarak daha donanımlı hâle getirilmesi, üniversitelerle iş birliği ve gençlerin buradaki girişimcilik duygularını körüklemek, girişimci olmalarını sağlamak için kariyer fırsatları yaratmak. Yaptığımız birçok projeye, maalesef, yüzde 10 olan girişimci kadın sayısını artırmaya çalışıyoruz. Neler mi yapıyoruz? Pek çok proje yapıyoruz. Biraz kafanızı şişireceğim belki ama daha sonraki sorularınızla yine bu projeler, belki kooperatifçiliğin gideceği yer açısından da fikir verebilir.

Biz “İşimiz Temiz” isminde bir proje başlattık. Bu projeye mikro işletmelerin hijyen ve hizmet standartlarını yükseltmeyi amaçladık. Biliyorsunuz, makro işletmelerin standartları var, denetimleri, denetim mekanizmaları var ama mikro işletmelerin yok. Mikro işletmelerin de genellikle kurucuları ve içinde çalışanlar kadınlar. Bu anlamda onlar nasıl daha başarılı olabilirler, nasıl daha iyi hizmet verebilirler, özellikle pandemi döneminde de görüldü, hizmet ve hijyen standartları yükseltirirse ve işlerini nasıl geliştirecekleri konusunda bilgiyle donatılırlarsa fark gösterebilirler diye yeme, içme,

konaklama ve ulaşım sektörlerinde faaliyet gösteren 131.500 işletmeye eğitimler veriliyor. Şu an 3 pilot ilimizde bu, Antalya, İzmir ve Muğla’da ama pilot uygulama sonucunda bunu tüm yurda yaymayı diliyoruz ve kooperatiflerimizin de bunun içinde olmasını istiyoruz çünkü biliyorsunuz, eğitim her şey. Bizde de hâlen işlevsel anlamda eğitilmiş kadın sayımız yeterli değil, hâlâ temizlik ile hijyen arasındaki farkı bilmeyen insanımız çok çok fazla. Dolayısıyla ben biraz da Temiz Tuvalet Kampanyası’ndan gelen backgroundumu kullanarak bu konuda projenin başında yaygınlaştırmaya çalışıyorum.

Şimdi, biz bir değer katan girişimciler toplantıları yapmaya başladık 81 ilimiz ve icra kurulumuzla. Her birinin yapmış olduğu çok değerli projeler var ve bu projeleri, yaptıklarımızı tartışıp sorunlarımız neler, nasıl daha iyi geliştirebiliriz projelerimizi, nasıl daha çok kişiye ulaşabiliriz; bununla ilgili çalışmalar yapıyoruz, sonuçlarını da çok iyi görüyoruz. Bazı illerin kardeş iller olarak birbirleriyle kaynaştığını, projelerini birleştirdiğini görüyoruz, bir ilde başarılı olan projenin diğer ilde olabilmesi açısından destek vermeleri söz konusu oluyor. Yani birleşmenin burada da kooperatifçilikte de aslında önemli olacağını, gerekli olduğunu düşünüyoruz.

Onun dışında “Girişimin Kadın Kahramanları Projesi” diye bir proje oluşturduk. Biz, bizimle çalışan büyük firmalarla, kadın projesi olan firmalarla, kadını destekleyen firmalarla ortak projeler yapmak istiyoruz. Bu anlamda, daha çok kadına iş veren, iş sahibi yapmaya yönelik bir proje bu; burada Bekoyla başlattığımız bir çalışma. Bayi olarak, yarısını bayilerinin kadına çevirmek istiyor. 600 civarında bayisi var ve bunları düşünün, bu bayi sayısı yükseldiğinde kadınlarımızın orada istihdam etmesi demek, yanlarında çalışan kadınların da artması demek. O anlamda eğitimlerle destekliyorlar ve nasıl bayi olunur, nasıl satış yapılır, nasıl kaliteli üretim yapılır bilgilendiriliyorlar ve işletmeleri açılıyor bu firma tarafından. Her tür hibeyi sağlayarak; kullandıkları, satacakları ürünleri, çalıştıracakları işçilerin parasına kadar, lokasyonların seçiminde her şeyi bu firmalar yapıyor ve bu anlamda da tabii ki talep gören projeler oluyor. Yani çeşitli firmalarla bu tip anlaşmalara, çalışmalara da açtık. Yeter ki kadınlarımız iş sahibi olsunlar ve daha çok istihdama katılsınlar diye.

“Kız Kardeşim Projesi” diye bir proje yapıyoruz, Coca-Cola ve Habitat Derneğiyle birlikte. Burada da girişimcilğe yönelik eğitimler veriyoruz ve alanlarıyla ilgili başarılı olanlara ödüller veriliyor. Bu da uluslararası ödül kazanmış bir projedir. İlk 40 sırayı alan işletmecilere para desteği, ödül desteği veriliyor. 2021 yılında 765 bin liralık bir hibe desteği de verilmiş.

Onun dışında, fuarlara katılma; kadınlarımızın fuarlarda yer bulabilmesi için aracılık yapıyoruz. Son olarak Antalya YÖREX Fuarı’nda kadın girişimciler için ücretsiz stantlar tahsis edilmesine neden olduk ve ulusal zincir marketler, e-ticaret firmalarıyla kooperatifçi kadınlarımızı, kadın kooperatiflerimizi bir araya getirerek iş fırsatları yaratmaya çalıştık.

Geleceği Yazan Kadınlar Projesi’yle kadınlara mobil uygulama yazılımı geliştirme konusunda yetkinlik kazandırmak amacıyla Turkcell’le iş birliği yaparak 24 ilde 1.400 kişi projeye katıldı ve burada da 2021 yılında Geleceği Yazan Kadınlar İklim Fikir Maratonu düzenliyoruz, kazanana burada da çeşitli ödüller var; 50 bin, 30 bin, 20 bin hibe destekleri. Dolayısıyla bu projeler kadınlarımızın bilinçlendirilmesi ve iş edinebilmesi için, ürettikleri ürünleri pazar bulup satabilmeleri için çok yararlı, gerekli projeler oluyor.

Şimdi, girişimci kadınların dijital dönüşümü için projeler geliştiriyoruz. Bunları tek tek açmayacağım. “İnternetle Hayat Kolay” diye, yine tasarım odaklı düşünme, dijital okuryazarlık, sosyal medya üzerinden satış ve pazarlama eğitimlerinin olduğu bir proje... “She Means Business” diye, Facebook’la iş birliği yaparak, kadınların para kazanma yollarını öğrenmesi ve girişimci rol modellerle tanışarak önlerini açabilmek için projeler yapıyoruz. Eğitim içerikleri tamamen kadınların e-ticaret ve dijital anlamda yeteneklerini gösterebilmeleri adına yapılmış çalışmalar.

Peki, bununla mı kaldık? Hayır. TOBB Kadın Girişimciler Kurulu olarak bu yıl içerisinde yapmış olduğumuz en önemli çalışma diye bakıyorum ben; Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Kadın Girişimciler Kurulu, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası, Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) iş birliğinde 81 ilin cinsiyet haritası karnesini çıkardık, Türkiye'nin cinsiyet eşitliği karnesi sonuçlarını ve illeri 1'den 81'e kadar değerlendirdik. Her ile ödevler verdik, dedik ki: "Sıralamanız belli, size iki yıl süre veriyoruz, projeler geliştirin ve bu sıralamadaki yerinizi ön sıralara çekin, değiştirin." Gerçekten çok güzel projeler geldi ve bu projelere de asıldık diyorum. Eğitime katılım, ekonomide temsil edilme, üretim faaliyetlerine katılım konularında güzel projeler geliştirdiler. Bu projelerin başlıklarına kısaca değinecek olursam; kadının üretimi daha fazla katılması, üniversitelerle iş birliği, kadınların istihdamının desteklenmesine odaklı eğitim programları, -yine önemsedğimiz- sanayide kadın sayısını artırmak için OSB'lerde kreş yapılması ve tüm altyapının sağlanması, yine kadın kooperatifleri için de aynı şey söz konusu. Evet, kooperatifleri kurmak, çalışmak istiyorlar ama çocuklarını bırakabilecekleri, sağlıklı koşullara sahip kreşler de tabii ki olursa, öyle destekleyebilirsek iyi olur. Mevcut kooperatifleri desteklemek ve kooperatif sayısını artırmak için çalışmalar yapıyoruz. Kız çocuklarının eğitimde fırsat eşitliğinden yararlanması için -hatta Doğu Anadolu'da- anne, çocuk eğitimleri, aile eğitimleri veriyoruz. Kayıt dışı çalışan kadınların istihdama katılmaları için teşvik edici çalışmalar yapıyoruz. Kadın girişimcilerin e-ticarete güçlenmelerini sağlamaya yönelik eğitimler veriyor ve bunları e-ticaret firmalarıyla buluşturuyoruz. İşverenlerle görüşerek kadınların ihtiyaç duyduğu alanlarda meslek ve temel beceri ihtiyacını tespit ederek eğitimler veriyoruz. "Ara eleman" demiyoruz, "aranılan eleman" diyerek o konularda yetiştirmeye çalışıyoruz kadınlarımızı. Evet, cinsiyet eşitliği farkındalık programları geliştirilmesi için çaba harcıyoruz.

Bunun dışında, henüz çok sıcak, çok taze olan projemiz, Her Köye Bir Mentor Projesi başlatıyoruz. Köylerdeki can simidi arayan ama nasıl sarılacağını bilemeyen insanlarımıza yol gösterecek kadınlarımızı köylerle buluşturup burada muhtar, imam, ihtiyar heyeti, öğretmen ve 5 kadın, 5 erkek olmak üzere köyün ileri gelenlerinden oluşan komitelerle "Köyü nasıl kalkındırabiliriz?" diye düşünerek ortak projeler üretmelerini sağlıyoruz.

Onun dışında, biliyorsunuz, küresel ısınma bu sene başımıza çok büyük felaketler getirdi; ülkemiz en büyük orman yangınlarını gördü, sel felaketlerini gördü ve görmeye devam edecek. Bu anlamda, kendi içimizde, TOBB Kadın Girişimciler Kurulu olarak Afet-Kriz Yönetim Platformu oluşturduk ve bu platformun yalnız afet yaşayanları değil, afet yaşama olasılığı olanları da örgütlemesi ve hem yardımların sağlıklı dağıtılması hem de yöresel olarak düşünüldüğünde başkanlarımızın çalıştığı alanlarda afetler konusunda yardımcı olabilmesi için her il başkanını bulunduğu ilin afet-kriz yönetim platformu başkanı olarak görevlendirdik.

Kadın kooperatifi çalışmaları yapıyoruz. Burada, illerimiz ciddi olarak mevcut kooperatiflerle kucaklaşıyor, yeni kooperatifler kurulmasını sağlıyorlar ve elbette kooperatif kuran kadınlarımızın sorunlarını şu an çok iyi irdelemeye çalışıyoruz. Kooperatiflerimizle iller bazında çalıştaylar düzenliyoruz ve kadın kooperatiflerinin yaşadığı güçlükleri görebiliyoruz. Bu güçlükleri baktığımız zaman neler görmüşüz şu ana kadar: Kooperatiflerde maddi yetersizlikler, sermaye azlığı, finansman güçlüğü nedeniyle yeterli fiziksel şartlara sahip bir üretim tesisine sahip olamamaları... Burada aslında aynı işi yapan pek çok kooperatif var -hani, adaletsizlik, aslında bunun istem dışı bir adaletsizlik olduğunu düşünüyorum- bazı kooperatiflerin gerekli araç gereç, ekipmanları var, bazılarının yok; bazılarının üretim yapabilme olanakları olan ortamlar var, hijyenik ortamlar var, bazılarının yok. Yani maalesef bu sıkıntıların da zaman zaman bizlere aktarıldığını görüyoruz. Yeterli üretim ekipmanı, yeterli ham madde ve malzeme temin edememeleri onları üzüyor. İstikrarlı şartlarda satış yapabilecekleri pazarlama noktalarına sahip olamamaları en büyük sorunları, "Ürettik ama satamıyoruz." diyorlar. Diğer taraftan "Ne kadar kaliteli ürettin, ne kadar tercih sebebi olacak ürün ürettin?" ve... Bu ürünleri

markete sokabilmek için yani üretimden ticarete giden yol kapalı olduğu için elbette ürünlerini satamıyorsun yani aşmaları gereken önemli bir sorun da bu diye düşünüyoruz. Tanıtım, pazarlama için gereken profesyonel hizmetleri satın alamamaları, nakliye araçlarına, ürünlerini son noktaya, nihai noktaya götürecek araçlara sahip olamamaları, e-ticaret konusunda yetkin olmamaları ve teknolojiyi verimli kullanamamaları yaşadıkları güçlükler olarak görünüyor.

Taleplerini iletiyorum kooperatiflerimizin: İşletme finansman desteği sağlanmasını ve vergilerin düşürülmesini talep ediyorlar. Yerel yönetimlerden daha fazla destek sağlamak talepleri. Girdi maliyetleri çok arttığından uygun fiyata ham madde alabilmeleri için genel organizasyon yapılmasını istiyorlar. Bankalardan kadın kooperatiflerine yönelik kredilerin sağlanması, kooperatiflere verilen hibe ve desteklerin takibinin yapılmasını istiyorlar ve şunu diyorlar: “Yani bazen öyle oluyor ki kooperatifi biz değil, eşlerimiz kuruyor. Biz görünen yüzüüz ama geride eşlerimiz var.” Dolayısıyla bazen kooperatiflere giden paraların da çok sağlıklı değerlendirilemediği; bu, anlamda kadınlarımızın talepleri. Kooperatiflerin ortak üretim alanı oluşturulması için hibe desteğinin veya devlet teşviklerinin sağlanması. Bunlar genel talepleri.

Peki, sürdürülebilir olması için bizim önerilerimiz neler, şimdi gelelim oraya: Kooperatiflere KDV ve vergi indirimi uygulanması, sabit giderler gibi giderlere yönelik çeşitli destek mekanizmaları kurgulanması, bölgesel ihtiyaç ve sosyal yapıları incelenerek kooperatiflerin, yeni kooperatiflerin açılması ve kapanması koşullarının tekrardan gözden geçirilmesi, daha etkili koşulların getirilmesi. Çünkü artık Türkiye kooperatif çöplüğüne de dönmüş. Bir taraftan, sayısal olarak bakıyoruz, çeşitli bakanlıkların elinde olan kooperatifler var, bunlar arasında hizmetleri, destekleri eşit alamamaları doğaldır. Dolayısıyla bunların daha adil bir biçimde dağılması, daha sağlıklı hizmet almaları, kapanması gereken kooperatiflerin kapatılması veya birleştirilmesi ve yeni açılması gereken, içeriklerine göre, belki yeni içerikli daha pazar bulacak ürünlerin olduğu üretimlerin kurulması. Kooperatifçiliğin kadınlara daha iyi anlatılması... Çünkü gerçekten bilmiyorlar. Ben çok etkilendim biraz önce gösterilen filmde. Onlar için aslında kabuğundan çıkma, varlığını kanıtama; diğer taraftan da kooperatif can simidi. Çalışıyorlar ama bu emeklerinin boşa gitmemesi için nasıl çalışmaları gerektiğini onlara anlatmak gerekiyor; nasıl üretim yapacak, nasıl çalışacak... Aynı ürünü üreten kooperatiflerin bir çatı altında toplanması; bunu söylemiştik. Ürün çeşitliliği... Aynı ürünü üreten pek çok kadın, pek çok kooperatif dolayısıyla kendi kendilerine rakip oluyorlar. Evet, hangi ürünün üretilmesi konusunda rehberlik hizmetleri verilmesi, yönlendirmeler yapılması mentorlar tarafından, belki her kooperatife bir mentor... Özellikle, katma değerli ürün gruplarına yönlendirilmeleri...

Türkiye’deki büyük kuruluşlara kadın kooperatiflerinden ürün almaları konusunda iyi niyet mektupları gönderilmesi... Aslında gerçekten istekliler, çalışıyorlar ama sıkıntıları pazar bulamamaları. Burada eğer destek verilmesi isteniyorsa kadın kooperatifçiliğine bu iyi niyet mektuplarıyla ne kadar artırabilirsek... Örneğin bir yılbaşı oluyor, özel günleri oluyor, hediyeleri oluyor bu kurumların. Yani belki kadın kooperatifleri ile bunları buluşturmak mümkün olabilir.

Üretilen ürünlerin markalaşması ve gıda koşullarına, standartlara uygun şekilde etiketlenmesi... Şimdi, bizim OPET’te kendi marketlerimiz var, Türkiye’nin her tarafında 2 bin civarında marketimiz var. Aslında “corner”lar vermek istedim kadın kooperatiflerine bu marketlerimizde. Açık söyleyeyim, güvenemiyorum. Ne kadar sağlıklı üretim yapabilecekler? O ürünleri sattığımızda, sağlık koşullarına uygun üretildi mi? Standartlara uygun mu? Estetik açısından alabilecekleri, satılabilecek bir ürün müdür? Kısacası onları düzenlemek ve ürün alabileceğim kooperatifleri bulmak konusunda da düşünüyorum açıkçası, herkesin, hepimizin düşündüğü gibi. Yani bunlar yapılabilir, marketler de dâhil olmak üzere özel “corner”lar talep edilebilir kadın kooperatifleri için. Çok da iyi olur diye düşünüyorum. Yerel yönetimlerce kooperatiflere ürünlerini satabilecekleri marketler; bundan bahsettik.

Şimdi, mevcut ve yeni açılması planlanan Tarım Kredi Kooperatifleri marketleri var. Bunları sayısal olarak televizyonlarda duyduğumuzda oldukça yüksek. Kadın kooperatiflerine fiyat avantajı sağlanması, sergileme alanlarında öne çıkarılmaları ve öncelik verilmesi yani “annenizden sofranıza” gibi, “toprağımızdan sofraya” gibi -yani kadınınızın ürettiği, onların el emeği, alın teri olduğunu belirten- birtakım özel yerlerde bunların sergilenmesi, satışlarının sağlanması...

Kooperatiflere yapılan ham madde satışlarının KDV’lerden muaf olması; cam kavanoz, teneke kutu, bez vesaire gibi.

Şimdi, yine, eksikliklerimizden biri; üniversitelerimiz, eğitim kurumlarımız. Aslında, maalesef -biraz önce “ara eleman” değil “aranılan eleman” dedim- bütün öğrencilerimizi üniversitelere yönlendirdik. Ara eleman, teknik eleman yani şu an Türkiye’deki sanayi kuruluşlarının, pek çok kuruluşun en büyük ihtiyaçlarından biri bu konu. Üniversitelerimizden mezun olanlarımızın da sorunu bu aslında yani mezun olduktan sonra o kadar kopuk bir şekilde çıkıyorlar ki hayata... Aslında üniversite öğrencileri iken bunların halkla buluşturulması, uygulama alanlarının olması ve kooperatiflere -gerekirse- bunları mentor gibi göndermek, onlarla birlikte çalışmalarını sağlamak yani gençlerimiz ile halkımızın bir yerde, bir şekilde bilgi alışverişi ve desteklemelerinin sağlanması yönünde projeler geliştirmek önemli olur diye düşünüyoruz.

Tüm işletmelerin ve kooperatiflerin ürününün ticarileşmesi aşamalarında üretim, temizlik, hijyen, hizmet, çevre kirliliği, kimyasal madde kullanımı -ki bunu da yine biliyorsunuz, suyumuzu kirlettik, havamızı kirletiyoruz- küresel ısınma konusunda bilinçlendirilmesi ve bu konularda denetim mekanizmalarının kurulması...

Şimdi, maalesef, tabii ki bütün bunlar büyük sorunlar. Açıkçası, biraz önce konuşulurken bana şöyle bir fikir, “Bu kadar çok kooperatif var, bunlar çeşitli bakanlıkların uhdesinde ve bunların içinde elenmesi, geliştirilmesi, desteklenmesi, takip edilmesi, adım adım takip edilmesi gereken pek çoğu var yani acaba bir kooperatif bakanlığı kurulabilir mi?” diye bir fikir aklıma geldi; onu da paylaşmış olayım buradan çünkü ciddi sorunları var ve bu ülkenin kırsal kadınının gelişimi biraz da öyle desteklenecek diye düşünüyoruz.

Şimdi, gelelim, kadın istihdamı, yine bu Komisyonun düşündüğü ve değerlendirdiği konular içerisinde. Bizler kadın istihdamının artırılması için ciddi çaba harcıyoruz Kadın Girişimciler Kurulu olarak. Daha önceki toplantımda da söyledim, istasyonlarımızda en az 2 kadın diye başladık biz; birisi pompada olacak, birisi markette olacak diye. Şu an 77 ilimizde, istasyonlarımızda kızlarımız çalışıyor, bunların çoğu üniversite mezunu ve şu an inanılmaz bir gelişim gösterdi, uluslararası, Avrupa’nın en iyi sosyal sorumluluk projesi ödülünü kazandık ve hedefi yüzde 30’a çıkardık; artık, istasyonlarda 2 kadın değil, çalışanımızın yüzde 30’u kadın olacak diye hedef verdik. Bu anlamda bu hedefleri de çok önemsiyoruz çünkü kadın çalışan işletmelerin kazançlarında en az yüzde 8-yüzde 10 oranında artış oldu.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Güzel...

TOBB KADIN GİRİŞİMCİLER KURULU BAŞKANI NURTEN ÖZTÜRK – Evet, çok mutluluk verici ve hizmet standartlarının da, marka imajlarının da bu istasyonların yükseldiğini gördük. Dolayısıyla “Kadın olan her yer çiçek açıyor.” diyoruz, kadınlara ihtiyacımız var.

Onun için, kadın istihdamının artırılması için ben her zaman diyorum; belli hedefler verilmeli. Hep konuşmalarından çıkarılıyor “Kota koyulması... Kota koyulması...” dediğim zaman. Ben hedef verilmesi gerektiğini düşünüyorum artık, işletmelerimize. İlla yüzde 50/yüzde 50 olmayacak belki çünkü “cinsiyet eşitliği” deyince yani tamamen, bire bir eşit olması değil, kadın ile erkeğin yasalar karşısında eşit haklara sahip olmaları... E, bu anlamda, eğer bu ülkenin ekonomisi kalkınacaksa ve dünya ekonomisi ciddi anlamda bir yol alacaksa kadın istihdamının eşitlenmesinin çok önemli olduğunu

ısrarla söylüyoruz. Rifat Başkanımız da her zaman “Kuş tek kanatla uçamaz.” diyor. Ulu Önder Atatürk’ümüz zaten bunu baştan ifade etmiş ve önümüzü açmış. Kadın çalışan sayısı yüksek firmalara yeni destekler sunulması... Yani burada destek verirken olsun, bankalardan birtakım destek, kredi isteyeceklerinde olsun, devletten destek isteyeceklerinde olsun kadın çalışan sayısı yüksek firmalara öncelik verilmesi, destekler sağlanması... Yönetim kurullarında kadın temsiliyetinin artırılmasına yönelik şirketlere teşvikler sağlanması...

Kadın ve aile dostu işletmelerin sayısının artırılması ve “eşit işe eşit ücret” uygulamalarının hayata geçirilmesi... Bunu neden söylüyorum? Çok değerli katılımcılar, aynı fikirde olduğumuzu, kalben aynı duyguları paylaştığımızı biliyorum. Şimdi, tarlada çalışan bir kadın düşünelim; evini, çoluğunu çocuğunu bırakıp üç kuruş kazanmak için işçi olarak gidiyor ama günün sonunda bir erkeğe verilen ücret ile kendisine verilen ücretin farklı olduğunu görüp boynu bükük, mutsuz bir şekilde, evine getirdiği her kuruşta da o haksızlığın acısını yaşayarak götürüyor veyahut da eşi hastalanmış, eşini kaybetmiş kadınları düşünelim; hayatını devam ettirebilmesi için, aynı standartları sürdürebilmesi için o eve o ücretlerin girmesi gerekiyor. Dolayısıyla, bu anlamda da çalışmaların yapılması gerektiğine inanıyorum.

Meslek seçimlerinde cinsiyetçi yaklaşımdan uzak durulması... “Mesleğin cinsiyeti yoktur.” diye düşünüyoruz. Eğer biz akaryakıt sektörü gibi erkek egemen bir sektörde bunu başarabilmişsek her alanda kadınlarımız çalışabilir ve her sektörde olabilirler.

Eşitlik sağlanıncaya kadar belirli hedefler verilmesi şirketlerde önemli diye düşünüyoruz. Biliyorsunuz, Güney Afrika’da Mandela bunu, özellikle zencilerin işe girememeleri sırasında, gündeme getirerek “Eşitlik sağlanıncaya kadar iş yerlerinize zencileri alacaksınız diye bir şey getirmişti, bu konuda çok da başarılı oldu. Bilemiyorum artık, ülkemizde ne olur?

Esnek çalışma mekanizmalarının uygulanabilmesine yönelik mevzuat değişikliği yapılması. Çünkü kadının sorumluluğu çok fazla. Zamanının tamamını bir işe ayıramayabiliyor yani tam gün yerine part-time çalışması, belli saatlerde çalışması gerekebiliyor. Bu konularda mevzuatların gözden geçirilip biraz esnek çalışma mekanizmalarının geliştirilmesi.

Çalışan kadının çocuklarını bırakabilecekleri kreş sayısının artırılması ve yaygınlaştırılması ve en büyük sorunlarından biri kadının finansmana ulaşmada yaşadıkları sıkıntılar. Yani ne olursa olsun bir yere gittiklerinde, borçlanmak istediklerinde, teminat vermek istediklerinde büyük sıkıntı yaşıyorlar. Şahsi mal varlıkları, malların çoğu erkeklere geçtiği için miras hukukunda belki ne kadar bu adaletli dağılım bilmiyorum ama bunun, mal varlıklarının dağılımı ve veraset konularının tekrar gözden geçirilmesi. Kısacası finansmana erişimlerinin kolaylaştırılması önemli.

Şimdi, nüfusumuzun yarısının kadın olmasına rağmen istihdamın üçte 1’i kadın diyoruz ve ülkemizin hedeflerine ulaşabilmesi için kadınların ekonomide daha çok yer alması gerekiyor. Kalkınmamız, çağ atlamamız kadına bağlı; kadın varsa yarın var diyerek sözlerimi tamamlamak istiyorum.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

Evet, aynı düşünceleri paylaştığımız için çok mutluyum. Bu Komisyona da özellikle hevesle geldim, inanarak geldim; diliyorum ki buradan gerçekten katkı sağlayacak değerli kararlar çıkabilir, girişimler olabilir.

Sağ olun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Değerli TOBB Kadın Girişimciler Kurulu Başkanımıza ben de çok teşekkür ediyorum hem size hem heyetinize. Bugün sizlerle olmak ve sunumlarınızı dinlemek bizim açımızdan da çok önemli ve anlamlıydı. Ben hem söylediğiniz bazı noktaları özellikle not aldım hem de eklemek istediğim şeyler var.

Troya'yla ilgili “Bu ödülü şalvar kazandı.” gerçekten çok anlamlı bir cümle. O kadar büyük bir eserin arkasında böyle bir kadın gücünün de olmuş olması çok takdire şayan, çok güzel ifade edilmiş, çok dikkatimi çekti.

Bir diğer tespitiniz de: “Kırsalda kooperatifçilik tek yol gibi görünüyor.” Bizim de aslında bu Komisyonu kurarken düşündüğümüz şeylerden birisi de buydu. Biz sadece “kadın istihdamı” diyerek kooperatifçiliği dışarıda bırakamazdık çünkü kırsaldaki kadının istihdamı ağırlıklı kooperatifler üzerinden ilerliyor. Sadece kooperatifçilik deseydik de bu sefer de sanayide olan ya da diğer iş alanlarında olan kadını sistemin dışında, Komisyonun dışında bırakacaktık. Dolayısıyla çalışma hayatındaki bütün kadınları kapsasın diye böyle biraz geniş cümleli bir Alt Komisyon ismimiz oldu.

Kadın temsil oranlarından kısaca bahsetmek istiyorum çünkü ifade ettiğiniz hem siyasette hem iş dünyasında kadın sayısını artırmak hepimizin, özellikle bu Komisyondaki milletvekillerinin de öncelikli arzusu ve talebi. 2002’de Türkiye Büyük Millet Meclisinde kadın temsil oranı yüzde 4,4 iken 2021’de yüzde 17,3; bir ilerleme var ama geldiğimiz nokta yeterli mi? Tabii ki değil, çok daha fazlası olsun arzu ediyoruz. Yine, 2002’de kadın istihdam oranı yüzde 25,3’ken geldiğimiz noktada yüzde 28,4. Kadın iş gücüne katılım oranı yüzde 27,9’ken yine geldiğimiz nokta yüzde 33,8.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Hangi verilere göre? TÜİK’in verilerine uymuyor, farklı sizin söylediğiniz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Bakanlık verilerine göre.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Çalışma Bakanlığı mı?

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK –Evet.

Zaten az önce yine Nurten Hanım da benzer verilerden bahsetti.

TOBB KADIN GİRİŞİMCİLER KURULU BAŞKANI NURTEN ÖZTÜRK – TÜİK verilerini aldık biz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Kadın istihdam oranını değil de sunumuzdaki veri, hemen onu açayım.

TOBB KADIN GİRİŞİMCİLER KURULU BAŞKANI NURTEN ÖZTÜRK – İş gücüne katılım olarak.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – İş gücüne katılım, aradaki fark o.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – İş gücüne katılım oranını çok iyi değerlendirmek lazım. Artık ümidini kesenler olmadığı için yüzde 32,3 oluyor, işsizlik oranını da yüzde 15’e çıkarıyoruz; yok böyle bir rakam.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Dolayısıyla sizin özellikle bu noktada yaptığımız çalışmaların bu rakamları da artıracığına olan inancımızın devam etmesinin önemli olduğunu ifade ettiniz, ben de aynı fikirdeyim.

Yine, çocuklara bakım ihtiyacının giderilmesi kadının istihdamının önündeki en önemli maddelerden bir tanesi. Bu anlamda OSB’lerde kreşin çok önemli olduğunu düşünüyoruz. Türkiye’de toplam 356 tane OSB var. Geldiğimiz noktada 30 tane OSB’de kreş var yani yüzde 10’dan daha az. Bu anlamda sizin çalışmalarınızın da çok önemli olduğunu düşünüyorum OSB’leri teşvik etmek noktasında. TOBB bu anlamda çatı kuruluş. Biz hem Rifat Başkanımızdan hem sizden daha çok destek beklediğimizi de ifade ediyorum.

“Ara değil aranılan elaman.” yine bugün benim not aldığım cümlelerden bir tanesi. Gerçekten “ara eleman” derken orada çok farklı bir anlam varken aranılan olmak herkesin isteyeceği bir şey, aynı fikirdeyim.

Ürünlerin markalaşması dedik. Ürünler markalaşmadığı için aslında zincir marketler ya da daha büyük ticari girişimler kooperatiflerin ürünlerine yer vermiyor. Dolayısıyla markalaşma serüveni de –siz de kendi markanızdan bilirsiniz ki- uzun vadede gerçekleşecek ve çok emekli bir iş ama günün sonunda bir kadın kooperatifinin markalaşması çok daha bedelli olsa da çok daha dikkat çekici oluyor. Bu anlamda kamu kuruluşlarının desteğinin de özellikle markalaştırma süreçlerine katkısının çok önemli olduğunu düşünüyorum. Markalaşma sürecine üniversitelerin katkısının çok önemli olduğunu düşünüyorum. Yine, biz kendi şehrimizde kurduğumuz kadın kooperatiflerine üniversitemizden marka desteği aldık. Bu anlamda hocalarımız, akademisyenlerimiz tamamıyla bir sosyal sorumluluk projesi kapsamında kadın kooperatiflerimize markalaşma noktasında bizzat her alanlarına katkı sağladılar; isim oluşturma, marka oluşturma, logo oluşturma. Ve çok ilginç markalar çıktı. Mesela bir ilçemiz var, Geyve ilçesi, ayvasıyla ünlü. “Geyva” diye bir marka çıkardılar. Burada hem Sakarya’daki TOBB’un temsilcisi SATSO Kadın Girişimciler Kurulu işin içindeydi hem belediye işin içindeydi. Bir kadın kooperatifi kurdular, o kooperatif çatısı altında yaptılar ama üniversite de çok ciddi destek verdi. Şu an geldiğimiz noktada bu kooperatif ihracata başlıyor kendi markasıyla ve birçok market, ürünlerini istemesine rağmen, çok büyük bir teşhir alanı açtılar. Çok ilginç bir hikâyeleri var. Tamamıyla çöplük bir alanı revize ederek yemyeşil ve çok inovatif bir hâle getirdiler. Her ürünün çok klasik değil de daha inovatif hâllerini de koydular, dolayısıyla çok güzel bir başarı hikâyesi oluştu. Ama burada şu kısmının çok önemli olduğunu düşünüyorum, diğer kuruluşlar çok destek oldu. Bir, yerel yönetimler. Özellikle kırsalda yerel yönetimler işin içinde olmadan başarılı olmak daha zor; belediye olabilir, kaymakamlık olabilir, üniversiteler özellikle markalaşma sürecinde, eğitim sürecinde ve sizlerin illerdeki temsilcileriniz. Bunlar bir araya geldiğinde ortaya çıkan sonuç gerçekten inanılmaz olabiliyor, biz bunu kendi şehrimizde yaşadık. Ben diğer arkadaşlara da örnek olması açısından ifade etmiş olayım.

Yine, Türkiye’de büyük kuruluşların kadın kooperatiflerin ürünlerini alma noktasında iyi niyet mektupları... Fakat kendiniz de ifade ettiniz “Ben kendi marketlerimde yer vermek istedim ama ürünün sağlıklı üretilip üretilmediği noktasında endişelerim vardı, sürdürülebilir olması noktasında endişelerim vardı.” Ben kendi şehrim için bazı büyük markalarla görüştüm, hepsinin kapıları sonuna kadar açık ama hepsinin endişeleri sizinkiyle ortak. Dolayısıyla o kriteri sağlamayan hiçbir kooperatif marketlerden içeri giremeyecek ki bu da insan sağlığı açısından çok önemli aslında. Bize düşen kooperatifleri o noktaya getirebilmek.

Yerel yönetimleri söyledik.

Tarım Kredi Kooperatifleri Genel Müdürüyle görüştüm. Hatta bu Komisyon kurulmadan evvel yine kendi ilimdeki kooperatiflerin ürünlerini kendi ilimizdeki Tarım Kredi marketlerinde sattırmak amaçlı görüşmüştüm aslında. Çok açıklar ve özellikle öne çıkarma, daha önde raf verme, fiyat politikası konusunda, çok ayrıcalıklı davranma konusunda çok açıklar ama benzer şey istiyorlar; sürdürülebilir olması. Dolayısıyla ben kooperatiflerin ürün gamını ve kalitesini artırdığımızda birçok ticari işletmenin kapılarını bize açacağı noktasında bir kanaate vardım. O yüzden aslında belki bu Alt Komisyon da inşallah kooperatiflerin o çitasını artırma noktasında katkı verir umundundayız hepimiz.

Diğer önerileriniz çok önemli. Birçoğunu kendi Komisyon raporlarımıza da ekliyor olacağız. Çok teşekkür ediyorum sunumlarınız için.

Şimdi sözüzü değerli milletvekillerime bırakacağım. Yine az önceki usulle önce vekillerimiz soracak, sonrasında sizden de toplu bir cevap rica edeceğiz.

TOBB KADIN GİRİŞİMCİLER KURULU BAŞKANI NURTEN ÖZTÜRK – Memnuniyetle.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Sunat, buyurun lütfen.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Teşekkür ediyorum.

Sunumunuz için çok teşekkür ediyorum.

Benim kafamda olan yani biraz önce de Sayın Genel Müdüre sormuş olduğum soruların sürdürülebilir kooperatifler olarak önerilerinizi ortaya koyduğunuz için... Artırılabilir; belki bundan sonra konuşacağımız kooperatiflerle de veya ilgili kuruluşlarla da bunlar artırılabilir. Çok teşekkür ediyorum o konuda.

Özellikle de Opet adına teşekkür ediyorum. Hepimize hiç durmadan alanlarda, gezdiğimiz yerlerde Opet bir uğrak yer oluyor ve çok gerçekten temizliğiyle örnek alınması gereken... Başka benzin istasyonları da yapsa da Opet gibi olmadığını bir kere daha ifade edeyim.

Evet, kadın iş gücü... Yani yeteri kadar bu TÜİK'in verdiği veriler veya biraz önce Sayın Atabek'in, Sayın Başkanın verdiği örnekler birbiriyle mukayese edildiğinde birbirinden farklı gözüküyor. Maalesef son zamanlarda yani belki de uzun bir süredir verilere ulaşmada ve verilerin doğruluğunda sıkıntı yaşanıyor. Tabii, veriler doğru olmadığı ve iyi analiz edilmediğinde de sonuçları, değerlendirmeler de iyi sonuç vermiyor. Şimdi, yüzde 27 oranında kadın çalışıyor mu? Ben öyle olduğuna ihtimal vermiyorum. Bu da büyük bir ihtimalle kayıt dışı veya mevsimsel olarak çalışan kadınları içine aldığı kanaatindeyim.

Uğraşlarınızı takdir ediyorum. TOBB girişimci kadın sayısı az değil. Yani bilmiyorum; 7 bin...

TOBB KADIN GİRİŞİMCİLER KURULU BAŞKANI NURTEN ÖZTÜRK – 7 bin.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – 7 bin girişimci kadınınızın 81 ilde, değişik bölgelerde bu tür çalışmalar yapmış olması tabii ki kadın istihdamında önem arz edecek ki biraz önce onlardan bahsettiniz. Sizi tebrik ediyorum, kutluyorum ama hepimiz daha fazla bir şeyler... “Neler yapabiliriz?”i de hepimizin araştırması gerekiyor.

Evet, esnek çalışma; geçmişte taraftar değildim ama şartlar göz önüne alındığında -esnek çalışmayı da çünkü önerdiğiniz için söylüyorum- en azından bazı ihtiyaçları giderme adına bakıldığında, hiç çalışmama yönü olduğunda o da bir kadın için kendine bir ek gelir, ailesine ek gelir olabilir ama bizim tabii, amacımız kadının esnek çalışmadan daha ziyade söylemiş olduğunuz kreşler mevzuu göz önüne alındığında ki biz de... Yani ben de Eğitim Politikaları Başkanımın İYİ Partinin. Orada hep sunduğum, söylediğimiz kreşlerin, bakımevlerinin ve müstakil anaokullarının mutlaka ve mutlaka oluşturulması; çok geç kalınmış bir şey. Hem çocuklarımızın eğitimi açısından hem de çalışan annelerin iş hayatını sürdürebilmesi ama güven duyarak bırakacağı kreşler ve anaokulları mutlaka şart.

Biraz önce “aranılan” dediniz, benim eğitim politikamda da mesleki ve teknik eğitim konusunda ara eleman değil, aranan eleman şeyini kullanmıştım; örtüştük. O yüzden de teşekkür ediyorum.

Geldiğiniz için sağ ol. Soru değil, benimki bir teşekkürdü.

TOBB KADIN GİRİŞİMCİLER KURULU BAŞKANI NURTEN ÖZTÜRK – Ben teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Evet, Sayın Taşcier, buyurun.

GAMZE TAŞCİER (Ankara) – Teşekkür ediyorum.

Ben de sunumunuz için ve heyecanınız için teşekkür ediyorum. Gerçekten o anlatımınızda o heyecanınızı hissediyorum ve şunu çok önemsedim: Özellikle mesela, Turkccl'le yazılım konusunda, yani yine hep cinsiyetçi meslekler kavramının aslında yok edilmesi noktasında çalışmalarınız çok kıymetli. Ben yanılmıyorsam bir reklamınızda zaten pompacı bir kadın figürünün olduğunu hatırlıyorum. Bunun da öne çıkması çok önemli yani kadınların sadece belli meslek gruplarına sıkıştırılmaması

gerekliliği... Hatta ben bunu kooperatifilikte de görüyorum yani sadece kadın incik, boncuk, tarhana yapar, erişte keser; bunun çok dışına çıkartmamız da gerekiyor. Bunlar için de aslında söyleminizden de... Mesela, şunu merak ettim açıkçası: Hani böyle ne olabilir bunu ortaklaştırmak noktasında? Belli ki... Zaten planlamada çok ciddi bir eksiklik var kooperatifleşmede. Bunların kalite kontrolü ve belli bir standardizasyonla üretimi noktasında ne yapılabilir? Bu anlamda belki iş birliği, bütüncül bir bakış açısı önemli. Hani sadece Ticaret Bakanlığıyla değil ama üniversitelerle, Sayın Başkanın da az önce ifade ettiği gibi yerel yönetimlerle, bunlarla daha bütüncül bir politika yapma noktasında ne öneriniz olabilir?

Bir diğeri de aslında bizim kadınla ilgili kadın sorunlarını tartıştığımız en önemli eşitsizliğe sebep olanlardan biri bakım hizmeti. Az önce OSB'lerde ya da devletin bu anlamda yükümlülüklerinde çok geride olduğumuzu biliyorum ama ben bu anlamda bir kanun değişikliği olması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü maalesef işveren 149'uncu işçiyi aldığı anda 150'nciyi kadın almıyor, sırf bu kanuna takılıp kreş yapmamak için ve bakım hizmeti sanki sadece kadının tekelindeymiş gibi bir anlayış var. Dolayısıyla aslında bizim önce bu kanunda sadece kadın çalışan değil, çalışan sayısı üzerinden bir değerlendirme yapmamız lazım. Gerçi geçen hafta bir genel müdürümüz açıklama yapmıştı "Barajlarda ya da bazı yerlerde bunu uygulayamıyoruz..."

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Çalışma Bakanlığı Genel Müdürü.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Evet.

İstisnalar sonra yönetmeliklerle zaten konulur ama bizim bir anlayışı ortaya koyup sonra elbette ki barajda, kimsenin olmadığı bir yerde buna ihtiyaç duyulmayabilir ama ara maddelerle zaten bu eksiklik düzeltilir. Bu anlayışı ortaya koyma noktasında bence bu Komisyonun en önemli yapacağı işin ben bu meselede olacağını düşünüyorum.

Tekrar sunumunuz ve katkılarınız için de teşekkür ediyorum.

TOBB KADIN GİRİŞİMCİLER KURULU BAŞKANI NURTEN ÖZTÜRK – Ben teşekkür ediyorum, sağ olun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Taşcier, teşekkürler.

Sayın Ayvazoğlu, buyurun.

BAHAR AYVAZOĞLU (Trabzon) – Teşekkür ederim Başkanım.

Nurten Hanım, Saygın Bey, Handan Hanım hoş geldiniz. Sunumunuz için ben de çok teşekkür etmek istiyorum öncelikle.

Kafamda birkaç tane soru vardı ama sunum esnasında bazılarına cevap alabildim diye düşünüyorum. Yine de tam anlayabilmek adına konuya değinmeden geçemeyeceğim.

İlk sorum: İllerde kadın girişimciliği noktasında kadınlarımızın başvurduğu belli başlı kurumlar var; işte, kalkınma ajansı, tarım il müdürlüğü, Ticaret Bakanlığı gibi. TOBB bunun neresinde? Bir çatı kurum oluşturulabilir mi? Koordinasyonu sağlamak için bir çalışma yapılabilir mi? Bu anlamda sizin bir çalışmanız ya da bir öneriniz var mıdır?

Yine, biraz önce sizin değindiğiniz üzere Covid-19 tedbirleri sonrasında kalıcı olarak uzaktan çalışmaya geçiş konusu tüm kayıtlarıyla ele alındı mı? Çünkü özellikle işten çıkarılma noktasında kadınlarımızın ciddi bir mağduriyeti oluştu, özellikle kadın çalışanlarımızın ciddi bir mağduriyeti oluştu ve bu süreçte karşılaşmış oldukları zorluklara yönelik olarak eğer özel önlemler alınmazsa iyi iş koşullarının sağlanmasının mümkün olmadığı kanaatindeyim. Sanırım siz de aynı kanaatesiniz ama bu konudaki fikirleri almak isterim. Bu kararların kadınlar için olumsuz bir sonuç doğuracağı kanaati sizde de var mıdır?

Yine, kadınların iş yaşamına katılması noktasında kreş çok önemli. Küçük çocuğu olan bir milletvekili olarak, Gamze Hanım da öyle, yeri geliyor bizlerin bile çok zorluk yaşadığı bir alan. OSB’lerde kreş açılması noktasında girişimleriniz olduğundan bahsettiniz. Sadece OSB’lerle sınırlı mı? Yoksa bu anlamda TOBB’un yapabileceği çok önemli atılımlar, hamleler olabileceğini düşünmekteyim.

Eşit işe eşit ücret noktasında; biz bunu yasalaştırdık, Meclisten de geçirdik. O anlamda güzel bir çalışmaya hep birlikte imza attığımızı düşünüyorum. Bunun çok boyutlu maddeleri var. Çok farklı frekanslarda ele alınması gerektiğini de düşünüyorum.

Son olarak, biraz önce madde madde kadının istihdama katılımı, iş gücüne katılımı noktasında gerçekten, hayati, çok önemli ve kreatif bulduğum birçok çalışmadan bahsettiniz. Bu istatistiklere yansımaları açısından, bu, şimdi, aklıma gelmiş olan bir şey: Hem TOBB nezdinde söylüyorum ama başka başka kurum ve kuruluşların da bu alanda yapmış olduğu çalışmalar var. İşte, bu frekansın güçlendirilmesi, bu teşvik mekanizmasının genişletilmesi ve hakkın da teslim edilebilmesi adına yapmış olduğunuz bu çalışmaların bu istatistiklere ne kadar, hangi oranda yansıdığını ölçme ve değerlendirme şansımız var mıdır? Ki bunu çok hayati buluyorum çünkü yapılan bu çalışmanın o istatistiklere olumlu anlamda sunacağı katkı, o oran başkalarının da aynı şekilde bu ivmeyi yükseltebileceği ve dolayısıyla da işte toplum yararına kadınlarımızın çok farklı bir yere getirilmesinin mümkün olacağının da belki hikâyesini anlatacak herkese.

Tekrar teşekkür ediyorum katıldığınız için, bizleri bilgilendirdiğiniz için.

İnşallah, tekrar görüşmek üzere.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Teşekkürler Sayın Vekilim.

Sayın Erenler, buyurun.

CEYDA ÇETİN ERENLER (Kütahya) – Teşekkürler Başkanım.

Ben de Nurten Hanım’a, Handan Hanım’a ve Saygın Bey’e öncelikle hoş geldiniz demek istiyorum.

2007 yılında TOBB Kütahya Kadın Girişimciler Kurulu kurucu üyesiydim, Handan Hanım’la mesaimiz bu noktada olmuştu; emeklerinize sağlık öncelikle.

Kadın girişimcilere vermiş olduğunuz teknik destekler anlamında ben bir soru sormak istiyorum: Özellikle, geleneksel üretim, geleneksel kooperatifçilik değil, “Startup” projelerde vermiş olduğunuz destekler var mı ve bu son dönemde bu projelerin gelişmesiyle alakalı bir istatistiğiniz, bir ölçümünüz oldu mu?

2’ncisi de: Dünyada ve Avrupa’daki kadın girişimcilere verilen desteklerle ilgili bir çalışmanız var mı; bunu öğrenmek istiyorum.

Bu aranan eleman noktasında da ben de bir katkı sunmak istiyorum: Millî Eğitim Bakanımız, önceki Millî Eğitim Bakanımız Ziya Selçuk döneminde de, daha önceki çalışmalarda da “aranılan eleman” kavramı hep bizde de kullanılan bir tabirdi, bu noktada mesleki eğitim liseleri, özellikle organize sanayi bölgelerinde kuruldu ve hem Turizm Bakanlığımızın desteğiyle hem de Millî Eğitim Bakanlığımızın desteğiyle, turizmcilerin aranan elemanları ve OSB’lerdeki sanayicimizin aranan elemanları oradaki iş insanlarının ihtiyaçları doğrultusunda meslekler belirlenerek kuruldu. Gerçekten, bu noktada da mesleki eğitim liselerinde çok büyük bir başarı katettik, inşallah, bunun devamını getireceğimize de inanıyorum.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Erenler, teşekkür ediyorum.

Kıymetli arkadaşlarımız, değerli milletvekillerimiz sizlere sorularını yöneltti.

Buyurun Sayın Başkanım, söz sizde.

TOBB KADIN GİRİŞİMCİLER KURULU BAŞKANI NURTEN ÖZTÜRK – Çok teşekkürler.

Şimdi, her şeyden önce, biz kooperatiflere, kadın istihdamına yöneldik, hep kadından bahsettik. Ama yine, ülkemizdeki en büyük sorunlardan biri, dünyanın da sorunlarından biri diye düşünüyorum... Hani saçı uzun, akli kısa değil artık bugünün kadınları. Ben, özellikle, dijital çağın kadınlar için bir fırsat olduğuna, bu konuda eğitilmeleri, geliştirilmeleri ve ürünlerini satabilmeleri konusunda fırsatlar yakalayacaklarına inanıyorum ve “Dijital çağ kadınların çağı olacak, olmalı.” diyorum. O anlamda, eğitimler çok çok önemli, bilinçlendirilmeleri, bilgilendirilmeleri... Yani bizim öncelikle yapmamız gereken toplumu bilinçlendirmek, yalnız kadını değil.

Şimdi, hâlâ küfürlerini kadınlar üzerinden yapan erkeklerimiz çok, “ana avrat” diye başlar maalesef. “Kadın cinayeti” deriz, aslında kadın cinayeti değildir o, kendine güvensiz ve kıskanç, belki yeteneksiz, beceriksiz bir erkeğin cinayetidir ama “kadın cinayeti” deriz. Yani artık birtakım şeyleri kadın üzerinden dillendirmekten bu toplumun vazgeçmesi lazım. Bu da yine, eğitimle olacak, çocukluktan, küçüklükten, aileden başlayarak girmemiz, eğilmemiz gereken bir konu olacak. Hani kadınlarımızın değerini artırdıkça, kadınlar kendilerini kabul ettirdikçe bu da itilmiş olacak bir yerde. O nedenle, kadınlarımızın eğitimi, eğitime katılması son derece önemli.

Kooperatifçiliği bir aşama olarak gördük. Burada, kooperatiflerin eğitilmesi, desteklenmesi ve onlara rehberlik yapılması, doğru rehberlik yapılması ve ürettiklerini pazarlayacak bir elin olması, belki ilgili bir yerin olması... Yani tamam, bunu pazarlayacağız, pazarlarız, elindeki ürünü alacağız, satacağız ama şu özellikleri sağlaman gerekir: Hem üretim aşamasındaki denetimlerle hem satış aşamasındaki denetimlerle ve desteklerle kooperatifçilik itilebilir, kadın kooperatifçiliği itilebilir; bu fırsat var.

Şimdi, biz TOBB olarak, şu an 81 ilimizde gerçekten, bütün il başkanlarını ve icra kurulu üyeleri, üyelerimiz çalışıyorlar, iki yıllık bir hedef verdik. Ölçümleme, zaten iller bazında, 1’den 81’e kadar notlarına baktığımızda var. En eşitlikçi ilimiz Muğla görünüyor ve kadının adının olmadığı illeri takdir edersiniz doğuya doğru gidildikçe. Ama Muğla’da bile 1 üzerinden 0,5. Yani bizim en eşitlikçi ilimizde bile aslında cinsiyet eşitsizliği söz konusu. O anlamda, biz, iki yıllık hedefler verdik -projeler yaptık, bu projelerin başlıklarından sizlere bahsettim- sonuçlarını iki yıl sonra aynı firmayla, aynı anketleri, aynı kategorilerde yaparak bu ölçümlmeleri görebileceğimizi düşünüyoruz; “Biz ne kadar ilerledik? Hangi konuda neydik, ne olduk?” Bu oldukça değerli.

İyi niyetin son derece önemli olduğu, aşağıdan yukarıya, hepimizin çalıştığı ve sorunlarımızı aktarırken bazen yeterli noktaları bilemediğimiz, çözüm getirecek yerlere ulaşamadığımız veya hata da aldığımız, alacağımız desteklerin ne şekilde alınacağını bilememiz bu anlamda da yine, rehberlik faaliyetlerinin sağlıklı olması gerektiğini gösteriyor.

Yine, aynı noktaya geliyorum, farklı bakanlıkların elinde bulunan bu kooperatifler eğer bakanlıkların iş alanları durumuna göre olmuş olsaydı, anlardım ben. Ama üretim kooperatifleri, tüketim, işte, yeme içme, sektörler açısından bakıldığında, üretim açısından bakıldığında her kooperatifte her işi yapan var. Yani ta oradan başlayarak bizim bu faaliyetleri mümkünse daha yukarıdan, daha organize olmuş bir şekilde, daha bilinçli götürmemiz lazım diye düşünüyorum. Yani bu parça, bölük olacak bir şey değil, öbür türlü bizim kırk yamalı, “patchwork”lerimiz vardır ya, onun gibi olur. Biraz daha organize gitmek, yukarıdan olacak örgütlenmelerle, organizasyonlarla ve nihai noktaya ulaşımınla halka ulaşmamız gerekiyor. Siz de takdir edersiniz, çok iyi biliyorsunuz, halkın anlamadığı şey halkın yararına değil; anlamadıkları şeyde hem yeterli geri dönüş olmuyor hem size yeterli destek olmuyor dolayısıyla anlatmamız lazım yani “Neden istiyoruz? Neden önemli? Neden yapmaları gerekiyor? Nasıl yapmaları gerekiyor?” Bu arada da tabii ki, finansman desteği, kaynak gerekli.

Şimdi, finansman verildi. Yine, burada ben, 2'nci şans uygulamalarını, onu çok önemsiyorum. Tamam, bir işe başladı ve bütün her şeyini tüketti, tam faaliyete geçecek, takıldı. Yani orada görüp aslında, bu gören, izleyen grubun gerekirse 2'nci bir destekle onu desteklemesi, geri ödemelerinde, kredi ödemelerinde oradaki ertelemeleri zamanında yapabilmesi... Biraz daha yakın çalışarak yani tepe ile nihai noktayı birleştireceğimiz bir örgütlenmeye gitmemiz gerekiyor diye düşünüyorum.

Çok konuştum, kusura bakmayın, kafanızı şişirdim.

Bir müjde de vermek istiyorum aslında, şöyle: Biz, Opet olarak Örnek Köy Projesi yapıyoruz biliyorsunuz ama TOBB'a geçtikten "Hadi, hepimiz her köye bir mentor projesi yapalım, köylerimize ulaşalım." falan dedik. Yanan alanlarımızı gezdik, yanan köylerimizi gezdik ve Manavgat bölgesinde 8 köy, Muğla bölgesinde de 6 köyü rehabilite etme, oradaki insanların ekonomik anlamda kalkındırılmaları ve iş alanları açılması konusunda. Arısı yanana arı alma, serası yanana sera kurma ama bunları hep bilinçli bir şekilde... Tabii, eğitimlerle başlayarak eğitimlerden sertifikalarını alanların da o işi daha iyi yapabileceğine inandıktan sonra aldığımızı kendilerine teslim ederek bu köyleri de kalkındırmak istiyoruz. Biz istemenin çok önemli olduğunu biliyoruz. Destek bulunuyor, ülkemizin insanı o kadar verici, gerçekten elinden geleni yapmak istiyor ama şunu gördük biz bu afetlerde: Yapılan yardımların çoğu yerine ulaşamadı. Oradaki Afet Kriz Platformu'nu kurarken de biz kendi içimizde, bunu aslında bütün şirketlerin yapması gerekir diye düşünüyorduk. Her şirket kendi afet kriz platformunu yaratmalı. Afetlerde herkes bireysel çalışıyor. Bir sürü şey son noktaya ulaşamıyor yani kimse iyi bir şey yapamıyor aslında. Bu örgütlenmelerin hem şirketler bazında, kurumlar bazında, devlet bazında, mikro işletmeler bazında her yere yayılması ve bundan sonra yaşanacak olan her şeye hazırlıklı olmamız gerekiyor.

Çok genel sorulara cevap verdim, atladığım bir şey... TOBB'la ilgili sorularınız, "TOBB bünyesinde ne yapıyordu?" Onu da Saygın Bey'e -evet bugün yanımda getirdim- sorularınız olursa iletebilirsiniz, tabii, daha içinde ve benden çok öncesini biliyor diye. Artık bütün zor sorularınızı kendisine sorabilirsiniz, bu kadar bayanın içinde.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum.

TOBB KADIN GİRİŞİMCİLER KURULU BAŞKANI NURTEN ÖZTÜRK – Sağ olun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Saygın Bey, eksik kaldığını düşündüğünüz sorular varsa...

TOBB SEKTÖRLER VE GİRİŞİMCİLİK DAİRE BAŞKANI SAYGIN BABAN – Belki bir iki tanesini kısaca Handan Hanım'la birlikte cevaplayabiliriz, arz edebiliriz. Özellikle son sorudan başlayayım: "Startup"larla ilgili yapılan çalışmalar... Bizim Kadın Girişimciler Kurulumuz gibi, Genç Girişimciler Kurulumuz var. Burada da yine 7 bin civarı ki orada da 7 binin içinde bir bin civarı kadın girişimcimiz var. Bakıldığında Genç Girişimciler Kurulumuzun aslında sizin işaret ettiğiniz "startup"larla ilgili çalışmaları ana faaliyet konusu. Ve ne yapıyoruz burada? Mesela mobil oyun yazılımı veya medikal veya dijital dönüşümle ilgili yenilikçi bir fikirle ilgili fon talep edenler ile fon arz edenleri bir araya getiriyoruz. Fon arz edenlerden kastım, girişim sermayeleri, yatırım şirketleri veya biraz önce Nurten Hanım'ın da sunumunda bahsettiği, özellikle girişimcilere destek olmak isteyen, yatırım yapmak isteyen büyük ölçekli şirketler, melek yatırımcılar. En sonuncusunu, Şanlıurfa'da bir buçuk ay önce "Girişim Sermayeleri, Anadolu Buluşmaları" şeklinde gerçekleştirdik. Orada hem bizim Girişim Sermayesi Sektör Meclisimizdeki bütün büyük aktörler, Cumhurbaşkanlığımız hep beraber gidip bu girişimcilik ekosistemiyle ilgili yapılan çalışmaları ve özellikle bir girişimciye yatırım yaparken "Hangi kriterleri dikkate alıyoruz? Hangi sektörleri önceliyoruz?" gibi bir girişimcide aranan özellikler anlattık. Çok ilgi çekti tabii, ikincisini 23 Aralıkta Gaziantep'te yapacağız. Dolayısıyla, bir bu mekanizmamız var "startup"larla ilgili.

İkincisi, bu etkinliklerin biraz daha kurumsallaştığı, “G3” dediğimiz aslında yaklaşık beş yıldır her yıl 2 defa düzenlediğimiz bir etkinlik serimiz var. Burada da yine girişimcileri ve üniversite öğrencilerini, TEKNOKENT’teki özellikle yeni girişimcileri, ilk şirketini kurmak ile kurmamak arasında kararsız kalan kişiler ile yine mentorlerimizi bir masa etrafında bir araya getiriyoruz. Burada bir yuvarlak masa etrafında 4-5 kişiye 2 mentor tahsis ediyoruz ve burada bu kişiler aklındaki proje fikrini orada mentorlere anlatıyorlar. Bu mentorler dediğim aslında Türkiye’nin en büyük yatırımcıları oluyor. Bunu yine işte Şanlıurfa’da bu etkinlikle bağlantılı olarak yapmıştık. Yine Gaziantep’te yapacağız. Bu yıl da oyun girişimciliğiyle ilgili Zoom üzerinden yani video konferansla yapmıştık. Yaklaşık 60 bin katılımcıya ulaştı on-line üzerinden. Bir de yine “startup”larla ilgili şu anda 14 il oldu. “İstasyon” dediğimiz aslında birlikte çalışma alanları, “coworking space” dediğimiz, fiziki çalışma ortamları yapıyoruz. Bunu yerel yönetimler, ticaret, sanayi odaları birlikte yapıyor. İşte, İzmir, Kırklareli, İstanbul, ondan sonra Adana’da yine yapıyoruz, Kahramanmaraş... Yani, 14 il oldu. Bu illerin listesini daha sonra arz edebilirim Komisyona. Burada da girişimciler herhangi bir şirket kurmadan o alana geliyorlar. O alanda kendi “network”lerini çağırıyorlar, toplantılarını yapıyorlar, sekreterlik hizmetleri alabiliyorlar, çıktı alabiliyorlar. Böyle bir masa etrafında hani Google’ın yeni nesil çalışma sistemi diye bize empoze ettiği birkaç yıldır laptopınızı alıyorsunuz, şirket içerisine boş bulduğunuz yere oturuyorsunuz. Aslında sizin masanız olmuyor. Böyle “coworking space”ler yaptık, hepsini de tek tek açıyoruz. Mesela Sakarya’nın da talebi var. Onu da söylemişken, hazır Başkanımız da Sakaryalıyken.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Ücretsiz değil mi?

TOBB SEKTÖRLER VE GİRİŞİMCİLİK DAİRE BAŞKANI SAYGIN BABAN – Ücretsiz tabii ki. Ücretsiz sunuluyor bu hizmet. İşte, en son İzmir’de açıldı. Dolayısıyla “startup” yani yeni nesil teknoloji girişimciliğine yönelik aslında kadın girişimcilerdeki “Geleceği Yazan Kadınlar” da biraz o projeye benziyor. Çünkü orada da aslında yazılım değil, doğrudan mobil kodlama. Yani yazılım başka bir şey ama mobil kodlama doğrudan Android ve İOS dediğimiz Apple üzerinden hem uygulama yazma hem oyun yazma şeklinde ve bu buradan mezun olan kadınların bir kısmını Turkcell işe aldı, bir kısmını teknoloji şirketleri işe aldı. Diğerleri de kendi şirketlerini kurdular. Dolayısıyla ekosisteme çok ciddi katkısı oldu.

Bunun dışında Bahar Hanım’ın, Sayın Vekilimizin kadın girişimcilikle ilgili... Doğru, yani kalkınma ajansları farklı destekler sunuyor, KOSGEB sunuyor, Ticaret Bakanlığı bünyesinde Kadın Girişimcilik Dairesi var, Kadın Genç Girişimciler İhracat Dairesi var, sadece ihracata odaklanıyor Tarım Bakanlığı bünyesinde. İşte, bizim Kadın Girişimciler Kurulu olarak amacımız zaten bu kamu kurumları arasındaki hem eş güdümü sağlamak -bu arada Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı da var tabii ki- hem de kadın girişimcilerimizin sahada yaşadıkları talepleri bu bakanlıklara aktarmak. Nurten Hanım çok aktif, her ay mutlaka bir Bakanımıza, Bakanlığımıza ziyaret gerçekleştirip oradaki taleplerimizi anlatıyoruz. İşte şu an Her Köye Bir Mentor Projesi ve afet konusunda çalışsak da diğer konuları kendisi, bizzat bakanlarımıza, işte en son Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımıza arz etmişti. Kreşler konusunda OSBÜK’le birlikte çalışıyoruz. Rakam çok düşük, yüzde 10’un da altında. Her OSB’de bir kreş olması gerekiyor. Sanayi Bakanlığının bu konuda zaten OSB’lerle ilgili bir yeni yasa düzenlemesi var. Bunu belki koyabilir ama oradaki biliyorsunuz sistematik, müteşebbis heyetin biraz bu yatırımları yapmasıyla ilgili.

BAHAR AYVAZOĞLU (Trabzon) – Özür dilerim, bir şey ekleyebilir miyim?

TOBB SEKTÖRLER VE GİRİŞİMCİLİK DAİRE BAŞKANI SAYGIN BABAN – Tabii.

BAHAR AYYVAZOĞLU (Trabzon) – Oradaki işleyiş mevcut kadın çalışan sayısına göre değildir, kreş yaşında çocuğu olan kadın sayısına göre bütün ölçümler yapıldıktan sonra ihtiyaç hasılsa açılır herhâlde değil mi? Ya da bu çalışma nasıl yapılacak? OSB çok kadın merkezli bir alan olmadığı için onu biraz merak ettim açıkçası.

TOBB SEKTÖRLER VE GİRİŞİMCİLİK DAİRE BAŞKANI SAYGIN BABAN – Şöyle, aslında biz, Nurten Hanım’ın sunumunda o algıyı zaten yıkmaya çalıştığımız bir noktadayız. Yani sanayide de aslında bizim torna tezgâh operatöründen abkant pres operatörüne kadar her alanda kadınlar istihdam edilebilir ki bu konuyla ilgili de bir projemiz var. Kütahya’nın Simav ilçesinde bu çalışmamız var. Oradaki Başkanımız da mesleki eğitimle çok ilgileniyor. Dolayısıyla, zaten bu algıyı yıkmak lazım. Orada bir kıstas yok yani bir kıstasın olması gerekir mi? Onu tartışmak lazım bakanlıklarla çünkü organize sanayi bölgelerinin şu anda başka bir sorunu var: İklim değişikliği ve özellikle bu Marmara Bölgesi’ndeki müsilaj. Onunla ilgili -ki Müsilaj Komisyonunda da Sayın Vekilimiz de oradaydı- ben sunum yapmıştım TOBB adına. Dolayısıyla, ben bu toplantı çıkışında mutlaka bu konuyla ilgili bir çalışma beklediğinizi OSBÜK’e ileteceğim ve bu konuyla ilgili de konunun takipçisi olalım.

Bunun dışında, tabii, sadece OSB’lerde değil, büyük şirketlerde de kreşlerin kurulması zaten... Kurumsal şirketlerin neredeyse tamamı bu yatırımları gönüllü olarak yapıyorlar. Daha fazla yapılması konusunda, belki niyet mektupları yazılması noktasında Kadın Girişimciler Kurulu olarak bir şeyler yapabiliriz.

Onun dışında, Gamze Hanım’ın bir sorusu vardı ama kendisi ayrıldı, bilmiyorum, cevap vereyim mi?

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Tabii, alalım, o tutanaklardan kendisi alacaktır.

TOBB SEKTÖRLER VE GİRİŞİMCİLİK DAİRE BAŞKANI SAYGIN BABAN – Özellikle bu kooperatiflerin ürettikleri ürünlerdeki hijyen ve standardizasyon konusunda neler yapılabilir? Zaten bizim Kadın Girişimciler Kurulumuzun kooperatifçilikle yaptığı çalışma şu anda bu yani bütün kooperatiflerle bir araya gelip hangi alanda desteğe ihtiyaç duyduğunu tespit ediyor ve burada da aslında bizim şöyle bir çalışmamız var: Orada e-ticarete çok yönlendiğinde bir hacme ulaşmaya çok gerek yok yani zincir marketlerde, evet, bir hacim arıyor hatta zincir marketler hacimden ziyade mesela, “discount” marketler şunu istiyor artık: “Private label” dediğimiz, onların adına üretim yapılmasını istiyor. Genelde bu şekilde yürüyor ama özellikle e-ticaret konusunda çok ciddi bir fırsat var. Biz burada hijyen ve standardizasyon sağlamaktan ambalajlamaya, bunun patentinin, coğrafi işaretinin alınmasından e-ticaret üzerinden pazarlanmasına kadar çok ciddi bir rehberlik desteği veriyoruz. Bundan sonra da önümüzdeki dönemlerde özellikle bu konuda Kadın Girişimciler Kurulumuz belki birebir çalışmalarını yürütecek.

Onun dışında, herhâlde her şeyi kapsadık diye düşünüyorum.

Handan Hanım, bir ilaveniz var mı sizin?

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Handan Hanım, buyurunuz.

TOBB GİRİŞİMCİLİK MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HANDAN KÖSE – TOBB Kadın Girişimciler Kurulu Başkanımız Sayın Nurten Öztürk ve TOBB Sektörler ve Girişimcilik Daire Başkanımız Sayın Saygın Baban tüm açıklamaları yaptılar son derece kapsamlı bir şekilde.

Ben teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

TOBB KADIN GİRİŞİMCİLER KURULU BAŞKANI NURTEN ÖZTÜRK – Handan Hanım, kaçamazsınız öyle kolay.

Şimdi, Kız Kardeşim Projesi müthiş giden bir proje ve bizzat içindesiniz. Onunla ilgili söylemek istediğiniz söz olursa...

TOBB GİRİŞİMCİLİK MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HANDAN KÖSE – Hayhay Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Buyurun Handan Hanım.

Kız Kardeşim Projesi 2015 yılında başlamış bir proje fakat biz 2018 yılında bu projeye dâhil olduk. Bugüne kadar 100 bin kadına destek verildi ve -765 bin daha önce verildi- 1 milyon 40 bin lira destek verildi kadın girişimcilere. Bu kadınların hepsi jüri önünde bu desteğe hak kazandılar. Seçerken dikkat özellikle ettiğimiz husus... Mesela, bir kooperatife bir fırın alındığı takdirde o fırından pek çok kadının fayda sağlayabileceği şekildeydi ve değerlendirme kriterlerimizi bu şekilde yaptık. Mesela, Kütahya'dan bir kadın girişimcimiz var, Nuray abla, balıkçı. Kütahya gibi bir yerde balıkçılık yapıyor. Onun tek sorunu kışın donan tüpü, o tüpü çözdürmek çok zor. Dolayısıyla, bir doğal gaz tesisatı döşemek istiyordu. Nuray ablaya da biz o şekilde desteğimizi verdik. Kütahya gibi bir yerde balıkçılık yapmak... Ve müşterisi de son derece çok olan bir kadın girişimciydi. Değerlendirme kriterlerimizi bu şekilde tuttuk. Önümüzdeki dönemde de Kız Kardeşim Projemizi o illerin başkanları ve hibe almaya hak kazanan kadınları bir araya getirerek zenginleştireceğiz, diğer il başkanlarımıza da örnek olmasını sağlayacağız.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

TOBB KADIN GİRİŞİMCİLER KURULU BAŞKANI NURTEN ÖZTÜRK – Ben teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Evet, Handan Hanım, çok teşekkürler.

Değerli Başkanım, kıymetli arkadaşlar; ben de ayağınıza, emeğinize, yüreğinize ve sunumlarınıza çok teşekkür ediyorum, ayağınıza sağlık, iyi ki geldiniz.

Özellikle az önce Saygın Bey bahsetti, “Komisyon, Bakanlıkları teker teker ziyaret ediyor.” dedi. Tam da Kriz Koordinasyon Merkezini konuşmuşken, özellikle İçişleri Bakanlığımızın GAMER merkezini ziyaret etmenizi çok arzu ederim, biz de yakın zamanda ziyaret ettik. Güvenlik ve Acil Durumlar Koordinasyon Merkezi, 12 Nisan 2017 itibarıyla hem Bakanlık merkezde kuruldu -özellikle Bakanlık merkezdeki yerini ziyaret etmeniz çok önemli; size de bir perspektif kazandıracaktır kendi yaptığınız alanda- hem de 81 ilde kuruldu. Burada ayrıca kendi özel yazılımlarını da uygulamaya geçirdiler. Yüksek teknolojiye sahip bir kriz yönetim merkezi. Orayı da ziyaretinizin önemli olduğunu düşünüyorum.

Çok teşekkür ediyorum. Gerçekten biz de sizlerin sunumlarıyla Komisyonumuzda verimli bir gün geçirmiş olduk. Tabii, bugün sadece sunumları aldık ama ilerleyen zamanda bizim saha ziyaretlerimiz de olacak. Saha ziyaretlerimizde de yer yer desteklerinizi bekleyeceğiz. Bugün sizleri ağırlamaktan memnuniyet duyduk.

Toplantıyı kapatıyorum değerli milletvekillerimiz.

Kapanma Saati: 16.36

